

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ
ИРИГ
ЗА ПЕРИОД 2014 – 2020.

Садржај:

1. Увод.....	7
2. Методологија израде стратегије развоја	8
3. Нови стратешки оквир Европа 2020	10
4. Србија и Војводина – стратешки оквир 2020.....	11
5. Социо-економска анализа подручја	12
5.1. Положај општине Ириг	14
5.2. Природне карактеристике и културно-историјска баштина.....	16
5.3. Демографске карактеристике и кретања	18
5.4. Привредни развој	22
5.4.1. Индустрија	22
5.4.2. Пољопривреда	23
5.4.3. Туризам.....	31
5.4.4. Преглед стања и кретања на тржишту рада	34
5.4.5. Развој предузетништва.....	35
5.5. Преглед стања и кретања у области друштвеног развоја.....	36
5.5.1. Образовање и васпитање	37
5.5.2. Култура и традиција.....	40
5.5.3. Спорт	41
5.5.4. Здравствена и социјална заштита.....	42
5.6. Заштита животне средине.....	45
5.6.1. Управљање отпадом и загађење природних ресурса	46
5.6.2. Природна баштина и биодиверзитет.....	50
5.6.3. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	51
5.7. Просторно уређење и инфраструктура	55
5.7.1. Просторно-урбанистичко планирање.....	55
5.7.2. Водопривредна инфраструктура.....	56
5.7.3. Канализациона мрежа	56
5.7.4. Електроенергетски систем.....	57
5.7.5. Гасоводна инфраструктура	57

5.7.6. Пошта и јавна телекомуникациона инфраструктура.....	57
5.7.7. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура.....	58
5.7.8. Јавна предузећа.....	59
6. Визија развоја општине Ириг, стратешки циљеви и фокуси	55
6.1. Стратешки циљеви развоја општине Ириг	55
7. Секторски развојни планови	58
7.1. План локалног економског развоја	58
7.1.1. Секторско фокусирање	58
7.1.2. SWOT анализа економског развоја.....	59
7.1.3. Оперативни циљеви економског развоја.....	61
7.1.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	62
7.1.5. Програми, пројекти и мере економског развоја.....	63
7.2. План друштвеног развоја.....	68
7.2.1. Секторско фокусирање	68
7.2.2. SWOT анализа друштвеног развоја.....	68
7.2.3. Развојни циљеви друштвеног развоја	71
7.2.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	71
7.2.5. Програми, пројекти и мере друштвеног развоја	72
7.3. План развоја инфраструктуре и заштите животне средине.....	77
7.3.1. Секторско фокусирање	77
7.3.2. SWOT анализа инфраструктуре и заштите животне средине.....	77
7.3.3. Развојни циљеви инфраструктуре и заштите животне средине.....	79
7.3.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	79
7.3.5. Програми, пројекти и мере развоја инфраструктуре и заштите животне средине.....	81
8. План развоја организационих капацитета и људских потенцијала	85
8.1. Праћење, оцењивање и ажурирање стратегије развоја	86
9. Синтеза стратегије развоја.....	90
10. Прилози.....	99

Попис слика

Слика 1. Географски положај општине Ириг	14
Слика 2. Територија општине Ириг	15
Слика 3. Просторни план општине Ириг	15
Слика 4. Депонија општине Ириг	48

РАДНИ ДОКУМЕНТ

Попис табела

Табела 1. Локалну акциону групу чинили су представници следећих установа и организација	13
Табела 2. Упоредни преглед броја становника по насељеним местима у периоду од 2002. до 2011.	19
Табела 3. Упоредни преглед броја становника у периоду од 1948. до 2011. године по насељеним местима у општини Ириг.....	19
Табела 4. Становништво према старости и полу.....	21
Табела 5. Земљиште према категорији коришћења.....	25
Табела 6. Виноградство	26
Табела 7. Воћарство и бобичасто воће.....	27
Табела 8. Сточарство.....	28
Табела 9. Оранице и баште.....	29
Табела 10. Број туриста и ноћења у општини Ириг у приватном смештају за 2013.....	31
Табела 11. Број и структура смештајних капацитета у општини Ириг	31
Табела 12. Календар манифестација.....	34
Табела 13. Кретање броја незапослених лица према полу и стручној спреми	35
Табела 14. Бројно стање ученика и одељења.....	38
Табела 15. Бројно стање ученика од настанка школе.....	39
Табела 16. Малолетна лица корисници социјалне заштите	44
Табела 17. Пунолетна лица корисници социјалне заштите	45
Табела 18. Број становника и количина генерисаног отпада по насељима.....	47
Табела 19. Основни показатељи ЈП „Комуналац“ Ириг	49
Табела 20. SWOT анализа економског развоја.....	59
Табела 21. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	62
Табела 22. Програми, пројекти и мере економског развоја.....	63
Табела 23. SWOT анализа друштвеног развоја	68
Табела 24. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	71
Табела 25. Програми, пројекти и мере друштвеног развоја	72
Табела 26. SWOT анализа инфраструктуре и заштите животне средине.....	77
Табела 27. Интеграција са стратешким документима вишег реда.....	79
Табела 28. Програми, пројекти и мере развоја инфраструктуре и заштите животне средине.....	81
Табела 29. Синтеза стратегије развоја општине Ириг	90
Табела 30. Образац развојне мере	99

Уводна реч председника општине Ириг

„Поштовани суграђанке и суграђани,

Време у коме живимо, транзиција, светски економски проблеми, тржишна превирања, али паралелно са тим и отварање бројних фондова који финансирају квалитетне развојне пројекте, намећу потребу локалним заједницама да планирају свој краткорочни и дугорочни развој.

Средства којима располажу локалне власти нису довољна да подмире потребе и унапреде квалитет живота грађана. Недостатак одговарајућих локалних стратешких докумената онемогућава да општине постану квалитетан сервис грађана, али и добар пословни партнер.

Зато је Општина Ириг приступила пројекту израде Стратешког плана развоја за период 2015-2020., са циљем стварања смерница будућег развоја локалне заједнице и повећања квалитета живота локалног становништва. Стратешки план развоја дефинисао је основне правце кретања свих сектора, у циљу уравнотеженог развоја и одрживог управљања расположивим ресурсима. Овакав плански приступ омогућава квалитетнију бригу о потребама грађана, приступ средствима из бројних фондова, стварање партнерстава, размену искустава и максимално коришћење компаративних предности локалне заједнице.

Стратешки план развоја општине Ириг настао је укључивањем великог броја учесника разних профила из различитих области деловања (локални доносиоци одлука, стручњаци из локалне власти, цивини сектор, привредни субјекти, удружења, грађани и др.) са циљем што ширег дефинисања проблема, потреба и пројектних идеја, али и успостављања чвршће сарадње.

Стратешки документ обухвата пресек тренутног стања, попис основних проблема али и предности, SWOT анализе сваке области, дефинисане стратешке циљеве, приоритете и, као најбитнији део, садржи акциони план, односно попис пројектних идеја. Овако дефинисан план је основа израде секторских акционих планова, као и извор идеја за пријаву пројеката код бројних домаћих и међународних фондова.

Наравно, овај документ не представља крај већ само почетак динамичног процеса примене мера развоја, како би општина Ириг искористила своје предности и постала развијена заједница, по мери грађана.

Позивам вас да идејама и предлозима учествујете у стварању боље средине за живот свих нас.“

1. Увод

Интензитет промена у времену и окружењу у ком живимо носе са собом све више неизвесности и несигурности. Основни инструмент у борби против ових турбуленција и стихијског развоја, као резултата истих, је стратешко планирање. Развој који није плански најчешће доводи до неравномерне регионалне развијености, развоја непродуктивних или нископродуктивних привредних сектора, стагнације и/или гашења привредних субјеката, неразвијене социјалне политике, ниског животног стандарда и погоршања стања животне средине. За кориговање негативних последица непланског развоја су неопходни далеко већи финансијски и људски ресурси као и много дужи временски период него што би било потребно за плански развој привреде у региону или локалној самоуправи.

Стратешко планирање представља предуслов постављен од институција Европске уније, односно Европске регионалне политике као заједничке политике засноване на финансијској солидарности кроз бројне фондове која дозвољава пренос више од 35% буџета ЕУ од најбогатијих држава на најмање развијене. Примена структурних и кохезионих фондова битно утиче на повећање конкурентности регије и доприноси побољшању живота грађана, посебно у сиромашнијим подручјима.

Влада Републике Србије, препознајући неравномерност развоја појединих општина и градова, области и целих региона, препознала је потребу да дефинише своју регионалну политику. Регионална политика је значајна за развој земље и њену конкурентност на европском тржишту изједначавајући привредну развијеност појединих регија унутар државе и омогућавајући лакшу имплементацију у глобалне процесе који се одвијају на тржишту. У прилог томе говори и пракса Европске уније у којој не само да регије унутар држава развијају политику свог развоја, већ се често регије различитих држава (које имају исте или сличне интересе) повезују и заједнички наступају на тржишту. Инструменти за реализацију ових приоритета регионалне политике су Стратегије развоја округа и ширих регија или програми развоја мањих подручја – градова и општина.

Стратешко планирање на нивоу локалне самоуправе подразумева координиране активности свих нивоа власти, укљученост свих заинтересованих страна и повезивање плана са годишњим и вишегодишњим буџетским планирањем локалне самоуправе. С обзиром на економску кризу и недостатак финансијских ресурса за бржи локални и регионални развој, неопходно је пронаћи и алтернативне изворе финансирања за изградњу нове и унапређење постојеће инфраструктуре, повећање запослености, и сл. Идентификација развоја локалних самоуправа заснива се на анализи бројних показатеља. Увид у ниво развијености локалне самоуправе може да пружи свеобухватну анализу њених карактеристика, приказаних путем разноврсних

социоекономских индикатора. Анализа тренутног стања треба да има за циљ идентификацију проблема са којима се локална самоуправа суочава и које би требало превазићи. На основу горе наведеног идентификује се потреба за развојем стратешких докумената који би садржали анализу тренутног стања, предлагали начине за решавање проблема са којима се локална самоуправа суочава и предвиђали кретања посматраних индикатора у средњем и дугом року. Униформна методологија стратешких докумената на нивоу локалних самоуправа треба да обезбеди праћење укупног регионалног развоја на покрајинском и националном нивоу путем анализе и контроле социоекономских индикатора.

Стратешко планирање је важно „спустити“ на ниже нивое, на ниво области, а посебно на ниво јединице локалне самоуправе као основне развојне јединице која мора делотворно да ради на свом развоју, да га обликује и осигура континуитет управљања развојем. Стручњаци из области привредног развоја усвојили су методе стратешког планирања и користе га како би локална заједница преузела одговорност за своју будућност.

Сврха овог документа је дефинисање приоритета и циљева локалног развоја општине Ириг, улоге појединих актера у процесу локалног развоја и механизма њихове сарадње на имплементацији развојних мера, унапређењу квалитета живота локалног становништва, премину механизма за подстицање развоја утемељеног на искоришћењу ресурсне основе локалне заједнице кроз идентификацију капитала подручја и паметну специјализацију регија (smart specialisation).

2. Методологија израде стратегије развоја

Посматрано са становништа правног основа за стратешко планирање локалног развоја, оно што прво треба напоменути јесте реченица из Европске повеље о локалној самоуправи (Стразбур, 1985.), потврђена Законом од стране Републике Србије, а која наглашава да је “...право грађана да обављају јавне послове један од основних демократских принципа заједничких свим државама чланицама Савета Европе”. Основни закон који потврђују кључну улогу локалних самоуправа у дефинисању локалних стратегија развоја је Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/2007) који каже: „Општина, преко својих органа у складу с Уставом и законом доноси: 1) програме развоја; [...], 9) доноси програме и спроводи пројекте локалног економског развоја и стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у јединици локалне самоуправе “. „Скупштина општине, у складу са законом: [...] 4) доноси програм развоја општине и појединих делатности“. Поред наведеног, један од посебно значајних закона је Закон о регионалном развоју (“Сл. гласник РС”, бр. 51/2009 и 30/2010) који међу основне субјекте регионалног развоја сврстава јединице локалне самоуправе.

Према стандардизованој методологији планирања (у овом случају “Методологија за интегрисано планирање локалног развоја“, Швајцарска агенција за развој и сарадњу и Развојни програм Уједињених нација, 2009), стратегија локалног развоја интегрише стратешки, тактички и оперативни ниво планирања, чиме се усклађују дуги, средњи и кратки рок. Таква стратегија представља јединствен плански документ, а не механички скуп планова. За општинско руководство стратегија је главни инструмент за управљање развојем, који му помаже да уравнотежи међусобно конфликтне захтеве за постизање резултата и у кратком и у дугом року.

Први ниво планирања представља стратешку платформу са визијом и циљевима дугорочног развоја заједнице. Стратешка платформа најчешће обухвата временски период од десет година, ослањајући се најчешће на дефинисане смернице развоја, као што је у овом случају буџетски период Европске уније 2014 – 2020, тачније програм Европа 2020. Други ниво представља разраду стратешке платформе кроз одговарајуће планове економског и друштвеног развоја и унапређивања животне средине, са високим степеном њихове међусобне усклађености.

Дефинисањем локалне стратегије развоја треба да се усвоје заједничка визија и стратешки циљеви, да се успостави сет механизма којима ће постављени циљеви бити остварени, успостави информациони систем (е-решење у виду платформе за управљање развојем), као и систем анализе и комуникације, буџетирања, мониторинга и евалуације. Стратегија треба да постави стандарде и принципе за све заинтересоване стране у овом процесу, а активности које ће се кроз стратегију имплементирати треба да генеришу учење, упошљавање свих развојних капацитета, а све са крајњим циљем подизања животног стандарда локалног становништва.

Локална стратешка документа израђивана и имплементирана у ранијем периоду у Републици Србији нису показала добре резултате, а разлози су најчешће били ти што ова документа најчешће нису имала прецизне и јасне анализе које би одражавале право стање и стварне потребе, многе су рађене без стварног учешћа и доприноса кључних локалних актера, без унифициране методологије, најчешће су биле опште, нису на основу анализа прецизније прогностички дефинисане стратешке правце (специјализација, прогностичка компонента), нису у себи садржале алате за евалуацију и мониторинг имплементације стратешких циљева (дефинисани индикатори). Такође, велики проблем у реализацији стратегија било је одсуство транспарентности, односно недовољна информисаност јавности о постојању стратегије и последично, њено отежано спровођење, а и политичка нестабилност на свих нивоима, често се рефлектовала на правовременост реализације планираних активности.

Сви приоритети и циљеви предложени овим документом су постављени на временски хоризонт до краја 2020. године чиме је Стратегија одрживог развоја општине Ириг

добила логичан смисао и усклађеност са стратешким оквиром Европске уније укључујући и финансијску перспективу ЕУ 2014. - 2020.

3. Нови стратешки оквир Европа 2020

Неостварени стратешки циљеви ЕУ постављени 2000. године (Лисабонска стратегија) представљали су главне изазове с којима се суочавају како Европска унија у целини тако и њене чланице, па је још 2008. године, на нивоу ЕУ почео процес стварања новог стратешког оквира за развој у периоду од 2010. до 2020. године. Процес је резултирао документом Европске комисије „Европа 2020: стратегија за паметни, одрживи и инклузивни раст“ у којој су на свеобухватан начин приказани најважнији елементи новог програма, а који је Европски савет службено усвојио на Европском самиту 17. јуна 2010. Године. Нова стратегија има краткорочни циљ да обезбеди успешан излазак из актуелне економске и финансијске кризе и истовремено да обезбеди одрживу будућност са више посла и бољим условима живота.

Стратегија Европа 2020 фокусирана је на три међусобно повезане приоритетне области:

- Паметан раст
- Одрживи раст
- Инклузивни раст

Прецизније посматрано, **паметан раст** у овом контексту подразумева развој економије засноване на знању и иновацијама (научно-технолошка истраживања и развој, иновације, образовање и дигитално друштво), **одрживи раст** истовремено подстиче конкурентност и производњу која се ефикасније односи према ресурсима, а **инклузивни раст** подразумева бољу партиципацију на тржишту рада, борбу против сиромаштва и социјалну кохезију. На ова три приоритетна циља треба додати и краткорочни стратешки приоритет, а то је излазак из економске кризе.

Нова стратегија Европа 2020 је дефинисана кроз малопре поменуте приоритетне области, док је квантитативно одређена кроз пет циљева који дефинише где би ЕУ требало да буде 2020. године. То су:

1. Подићи стопу запослености популације старости од 20. до 64. године са 69% на 75% кроз веће учешће младих људи, старијих радника и неквалификованих радника и бољу интеграцију легалних миграната,
2. Повећати проценат БДП који се издваја за истраживање и развој са 1,9 на 3%,

3. Остварити „20/20/20“ климатско-енергетски циљ – 20% смањења емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште у односу на 1990. годину, (или чак за 30% ако дозволе услови), 20% повећање удела обновљивих извора енергије у финалној потрошњи и за 20% повећање енергетске ефикасности,

4. Смањити стопу раног напуштања школе на испод 10% са тренутних 15%, уз истовремено повећање процента становништва са дипломом високошколске установе са 31% на 40%,

5. Смањити број људи који живе испод линије сиромаштва за 25%, што ће представљати излазак преко 20 милиона људи из сиромаштва.

Постављени циљеви су међусобно повезани, тако да постизање циља у области образовања повећава запошљивост, а повећање стопе запошљавања смањује сиромаштво. Унапређени капацитети за истраживања, развој и иновације у свим секторима привреде комбиновани са ефикаснијим коришћењем ресурса повећавају конкурентност и стварају нове послове. Инвестирање у чисте, ниско-угљеничне технологије штити животну средину, доприноси борби са климатским променама и креирању нових пословних и радних могућности.

4. Србија и Војводина – стратешки оквир 2020

Осим кровног стратешког документа Европске уније, за локалне самоуправе које приступају припреми стратешких докумената, кровна документа чије смернице представљају оквир за кретање, су и усвојена национална и регионална документа. Влада Републике Србије је одређени број докумената већ ревидирала у складу са европским смерницама и новим програмским периодом 2014–2020., док још увек велики број докумената очекују измене, унифицирање али и међусекторско усаглашавање.

Кључна стратешка документа на која локалне самоуправе треба да се наслањају су регионалне стратегије и Национална стратегија регионалног развоја.

Програм развоја АПВ 2014-2020 као стратешки оквир региона Војводина, усвојен је у априлу 2014. године, док је Национална стратегија регионалног развоја у процесу ревидирања. Многе локалне самоуправе са проактивним размишљањем и жељом за већих привлачењем средстава из бројних фондова, су започеле са процесом израде или ревидирања својих стратегија, ослањајући се искључиво на ЕУ смернице 2020, не чекавши регионе и државу да дефинишу своје правце.

Програм развоја АП Војводине као веома битан кровни документ за дефинисање стратешких праваца општине Ириг, поставио је 4 приоритета, а то су:

1. Развој људских ресурса

2. Развој инфраструктуре и услова за пристојан живот и рад
3. Одрживи привредни раст
4. Развој институционалне инфраструктуре

Стратешки правци општине Ириг биће у сагласности са усвојеним крвним стратешким документима, како би реализацијом постављених циљева допринели реализацији регионаних и националних приоритета.

Партиципација у оквиру интегрисаног планирања локалног развоја, уз предано ангажовање јавног сектора, подразумева активну укљученост грађана, цивилног друштва, приватног сектора и социјално искључених и маргинализованих група у свим фазама процеса управљања локалним развојем, како у планирању тако и у реализацији планова

5. Социо-економска анализа подручја

Припремни део представља прву фазу у интегрисаном планирању локалног развоја. Циљ у овој фази је мобилисање локалних актера и покретање процеса планирања. Иако мотивисање и мобилисање локалних актера траје практично током целог циклуса планирања, критична карика је прва, припремна фаза. Она обухвата: иницирање процеса планирања, мапирање заинтересованих актера, екипирање и припремање тимова и стварање иницијалног партнерства.

Социо-економска анализа обухвата све важне аспекте живота и развоја локалне заједнице. Полази се од концепције да анализа није сама себи циљ, већ средство помоћу којег треба до дођемо до правих питања на која стратегија треба да се фокусира и одговори, и до довољно чврстих упоришта, на која можемо да ослонимо стратешке полуге које ћемо обликовати у току израде стратегије. Друга полазна концепција је равнотежа две врсте података (квантитативних и квалитативних) и извора како секундарних (одговарајуће базе, документи и извори), тако и примарних – искуства и знања локалних актера.

Приликом прикупљања података за израду социо-економске анализе општине Ириг, коришћени су и примарни и секундарни извори. Што се примарних извора тиче, локални актери су били окупљени у оквиру радне групе, на чијим састанцима су износили виђења проблематике развоја из своје области, дефинисали СВОТ анализе, а свака институција/организација је попунила и наменски припремљен упитник. Упитници су припремљени на основу дугогодишњег искуства у локалном развоју, изради стратешких докумената, припреми пројеката и уопште сарадњи са локалним самоуправама у региону. Питања у упитницима су конципирана тако да се добију кључне информације за израду ситуационе анализе, али да у исто време буду јасна и

једноставна за разумевање. Добијени одговори су у већој или мањој мери допринели формирању стратешких праваца развоја. Поред упитника који су коришћени за прикупљање основних података за анализу, коришћен је и образац развојне мере који је коришћен за прикупљање потенцијалних пројектних идеја и развојних мера. Одрживи, јасни, логични пројектни предлози, као и они који су у складу са смерницама докумената вишег реда, унети су у акциони план развоја општине Ириг. Коришћени упитници и обрасци налазе се у Анексу овог рада.

Табела 1. Локалну акциону групу чинили су представници следећих установа и организација

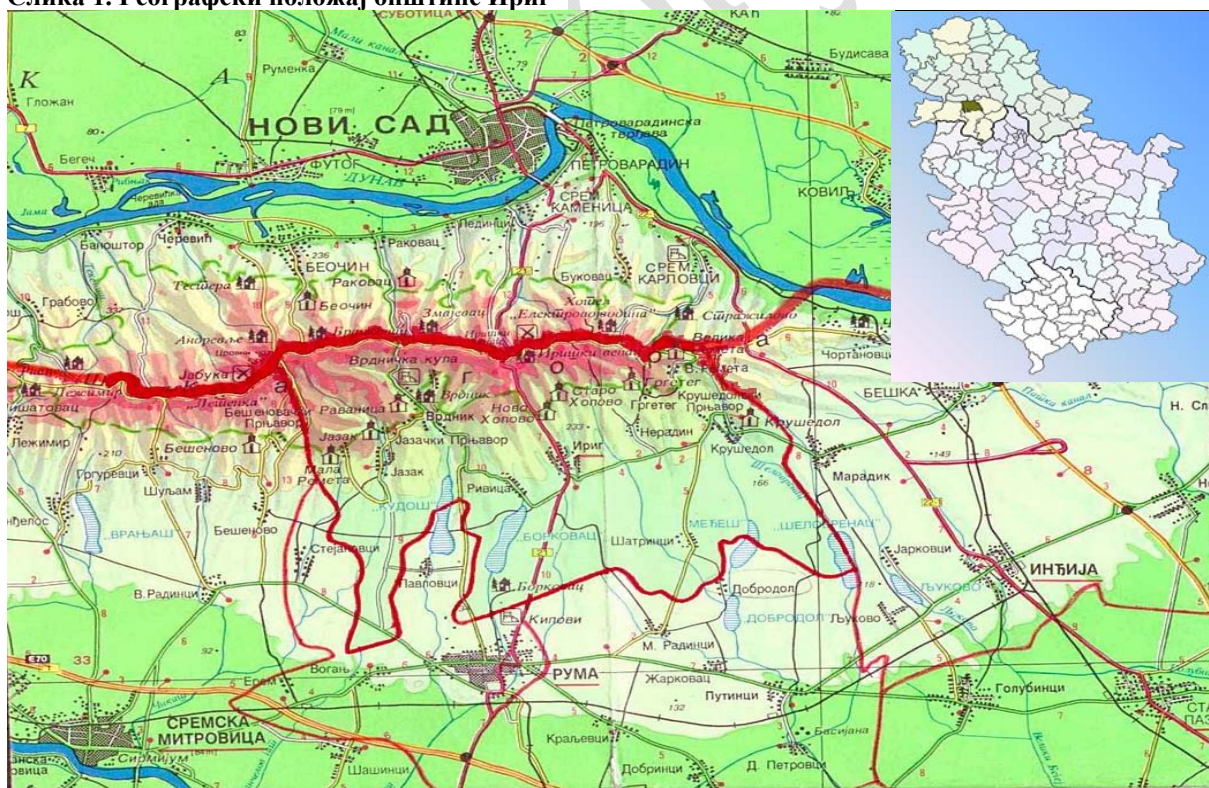
Име и презиме	Установа/организација
Биљана Милошевић	Дом здравља Ириг
Божидар Иванић	МЗ Ириг
Вера Новковић	Српска читаоница
Драган Аметовић	Општинско веће
Драган Драгичевић	СО Ириг
Слободан Радојчић	СО Ириг
Стеван Казимировић	Куд Змај Ириг
Лидија Томић	ДУ "Дечија радост" Ириг
Данијел Михајловић	Фонд за грађевинско земљиште
Сузана Луковњак	ОШ "Доситеј Обрадовић" Ириг
Александар Ковачевић	Термал
Бранислав Бабић	Општинско веће
Слободанка Марић	Општина Ириг
Бранко Лукић	Општина Ириг
Биљана Ристић	ССШ Борислав Михајловић Михиз, Термал
Горан Анђелковић	Агенција за рурални развој
Иван Чаљкушић	Општина Ириг
Ивица Рушпај	Општина Ириг
Љубомир Алексић	ТОО Ириг
Светозар Антонијевић	СО Ириг
Оливера Филиповић Протић	Општина Ириг
Митић Зоран	Општина Ириг
Милош Урошевић	СО Ириг
Томислав Станојчев	Општинско веће
Пера Греч	СО Ириг
Зоран Поповић	ОУП Ириг
Тихомир Стојаковић	ССШ Борислав Михајловић Михиз
Сава Шундуковић	КЗМ Ириг
Жељко Вишекруна	НСЗ Ириг
Реља Поповић	Асоцијација, Телевизија
Рајко Бојчић	ЈП Комуналац Ириг
Александар Манојловић	ЈП Комуналац Ириг
Предраг Илић	Општинско веће
Гојко Вујновић	Центар за социјални рад

Од секундарних извора коришћени су подаци из званичних докумената, као и званичне статистике Републике Србије.

5.1. Положај општине Ириг

Општина Ириг се налази у централном делу Срема, на јужним обронцима Фрушке горе. Данас општину Ириг сачињавају насеља: Ириг, Врдник, Нерадин, Гргетег, Крушедол Прњавор, Крушедол, Велика Ремета, Шатринци, Добродол, Ривица, Јазак, Мала Ремета. Територија општине Ириг простире се у висинском распону од 418 m надморске висине тј. северни део општине има надморску висину 444 m апсолутне висине на самом гребену Фрушке горе, у пределу Иришког венца и 522 m над морем код Исиног чота. Јужни део општине у долини Борковачког потока има надморску висину 110 m, односно 104 m у доњем делу јазачког атара. Са површином од 226 km², убраја се у групу мањих војвођанских општина. Северну границу подручја чини венац Фрушке горе од Банстола до Црвеног чота. Одатле целим својим простором, подручје се спушта преко јужних падина планине, допирући све до сремске равнице, у правцу исток-запад око 20 km и у правцу север-југ 13 km. Подручје општине смештено је између пет општина: Рума, Сремска Митровица, Беоцин, Сремски Карловци и Инђија.

Слика 1. Географски положај општине Ириг

градова. Кроз централни део општине Ириг пролази асфалтни пут Нови Сад – Ириг – Рума, који се надовезује на аутопут Београд – Загреб (који је од центра општине Ириг удаљен 18 km). Тим путем општина је повезана са Новим Садам и Београдом. Северном границом општине пролази асфалтни пут назван „Партизански пут“, који иде билом Фрушке горе. Преко „Партизанског пута“ територија општине је у вези са значајним излетиштима на Фрушкој гори и преко Банстола у вези са аутопутем Београд – Нови Сад – Суботица – Будимпешта. Друмске комуникације овог подручја употпуњује и 64 km локалних категорисаних путева унутар општине.

Оно што је важно напоменути јесте да јужно од територије Ирига пролази важна железничка пруга Београд – Загреб, која има значај за развитак општине. Поменути пруга удаљена је од центра иришке општине 11 km, те становништво овог простора користи ову саобраћајницу преко железничке станице Рума. Међународни аеродром у Сурчину, удаљен 50 km од Ирига, такође је због постојања путне комуникације високог ранга, лако доступан становништву општине. Удаљеност општине Ириг од већих дисперзивних центара у Србији није велика. Од Новог Сада Ириг као центар општине удаљен је 24 km, од Руме 12 km, Београда 70 km, Шапца 50 km, Инђије 30 km, Сремске Митровице 30 km. Доминантан је гравитациони утицај Новог Сада. До места удаљених од општине Ириг до 30 km, аутобусом се може стићи за мање од пола сата вожње. Из великих градских центара, као што су Београд и Нови Сад, у општину Ириг се може стићи аутомобилом за пола или сат времена вожње.

5.2. Природне карактеристике и културно-историјска баштина

Природне карактеристике

Настанак рељефа на овим просторима условљен је дугим процесом отапања Панонског мора, те настанка и формирања Фрушке горе. На територији општине сусрећу се стене различите старости, од старијег палеозоика до савременог холоцена. У погледу рељефа општина обухвата две основне геоморфолошке целине: јужну подгорину Фрушке горе и фрушкогорску лесну зараван.

Климу општине Ириг можемо посматрати у склопу климе Панонске низије, која је првенствено условљена географским положајем овог простора. Највећи утицај на климатске карактеристике општине Ириг има њен географски положај и чињеница да се територија општине простире у висинском распону од 104 до 522 m апсолутне висине. Клима Фрушке горе се разликује од околних низијских предела, захваљујући њеној специфичној морфологији и орографском утицају на климатске прилике. По свом географском положају Фрушка гора припада области умерено-континенталне

климе, а најизраженији утицаји су из северних и источних степских области, али осећа се и утицај западне влажне атлантске климе.

Општина Ириг се налази у умерено континенталном климату, који се одликује топлим и сувим летима, прохладним зимама и јасно израженим прелазним годишњим добима. Јесен је топлија од пролећа. Средња годишња температура ваздуха је 10,60С. Према напред наведеним подацима закључује се да је најтоплији месец у години август са температуром од 21,0С, најхладнији месец у години на читавој територији општине Ириг је јануар са уједначеном температуром ваздуха од -0,80С. Средње месечне температуре ваздуха у току зимских месеци не прелазе +20С те као такве омогућавају задржавање снежног покривача па самим тим и одвијање различитих спортских и рекреативних активности на снегу. Према годишњем току температуре може се закључити да главна туристичка сезона траје од маја до почетка октобра, када су могуће све активности на отвореном простору

Хидрографску слику општине чине бројни извори, бунари и потоци. Општина Ириг богата је површинским водама. Од свих фрушкогорских општина општина Ириг има највише водотокова. Извори се јављају на много места и бројни су, али су свакако најпознатији поток Јеленци, Банковачки поток, Међеш, Мургин точак, Старо Хопово и Будаковачки извор.

На подручју општине Ириг јављају се још и крашке подземне воде и термоминералне воде. Термоминералне воде јављају се у Врднику и Хопову. Врдничка термоминерална вода избија из рударског окна старог рудника. Ту је до 1968. године био познати Рудник мрког угља.

Такође на подручју општине постоје и два вештачка акумулациона језера, а то су Банковачко језеро и језеро Добродол. Оба језера намењена су наводњавању околног земљишта, али пружају изванредне услове за развој риболова.

Флористички и фаунистички општина Ириг условљена је рељефом, али и климом, хидрографијом и другим факторима. Поред шума на Фрушкој гори сусрећу се и травне површине. Такође ово подручје богато је лековитим биљем. Доста богата флора пружа изванредне могућности за живот дивљачи. Фрушка гора има доста разноврсне дивљачи, те као таква пружа изванредне услове за развој лова.

Културно-историјска баштина

Ово подручје има веома богату историју. Ириг је био под турском влашћу од 1526. до 1699. године, а затим, под Аустроугарском монархијом до ослобођења 1918. године.

Током 18. и у првој половини 19. века Ириг је био највећи и економски најразвијенији град у Срему, те је с поносом носио име "Фрушкогорска престоница".

Крајем 15. и почетком 16. века подижу се бројни манастири који представљају једине носиоце писмености и образовања. Највећи драгуљ иришке општине су, свакако, фрушкогорски манастири. Од укупно шеснаест манастира, половина се налази на територији иришке општине.

Прва српска школа у Иригу основана је 1735. године у којој се школовао и Доситеј Обрадовић. Године 1842. основана је Српска читаоница као најстарије грађанско читалиште код Срба уопште, а 1905. године и Културно уметничко друштво „Змај“.

Први пут у документима Врдник се помиње 1315. године. У средњем веку имао је тврђаву и варош. Новија истраживања указују на постојање римских темеља овог важног утврђења, које је према неким подацима подигао 278. године римски цар Проб. Усамљена кула одолела је времену и људима и једини је остатак некада моћног врдничког града. Поједини делови Врдника настајали су независно један од другог, у различито време и под различитим условима.

Отварање рудника мрког угља у Врднику било је од посебног значаја за економски и друштвени живот насеља. Из историје рудника види се да је он са мањим прекидима радио од 1804. године, па све до 1968. године када је ликвидан.

Некада познат и чувен по руднику мрког угља Врдник је данас познато бањско место са Специјалистичким заводом за лечење и рехабилитацију. Када је реч о културном историји Врдника онда свакако посебно место припада познатој српској песникињи Милицы Стојадиновић – Српкињи која је овде провела најлепше године свога живота.

5.3. Демографске карактеристике и кретања

Према броју становника општина Ириг је једна од мањих у Војводини и на истој према последњем попису 2011. године живи 10.866 становника, од чега 5543 жена и 5.323 мушараца (РЗС, Попис становништва 2011), што значи да на км² живи у просеку 48 становника, што општину сврстава у категорију руралног подручја (према ОЕЦД класификацији). На територији општине Ириг, према попису већинско становништво је српске националности (78,54%), док од националних мањина у општини Ириг живе Мађари, (7,01%), Хрвати (2,14%), Роми (1,53%) и други³. Општина Ириг има негативан природни прираштај од -7,1 %. Укупан број домаћинства на територији општине

³ Републички завод за статистику – Попис 2011. – Становништво према националној припадности и полу

Ириг је 3.987 са просечно 2,71 члана по домаћинству⁴. Просечна старост становника на територији општине Ириг износи 44,1 године.

Табела 2. Упоредни преглед броја становника по насељеним местима у периоду од 2002. до 2011.

Насељено место	Број становника (попис 2011.)	%	Број становника (попис 2002.)	%
Велика Ремета	44	0,4	42	0,3
Врдник	3092	28,5	3704	30,1
Гргетег	76	0,7	85	0,7
Добродол	107	1,0	127	1,0
Ириг	4415	40,6	4848	39,4
Јазак	960	8,8	1100	8,9
Крушедол Прњ	234	2,2	277	2,2
Крушедол Село	340	3,1	388	3,1
Мала Ремета	130	1,2	151	1,2
Нерадин	475	4,4	551	4,5
Ривица	620	5,7	657	5,4
Шатринци	373	3,4	399	3,2
Укупно	10866	100	12329	100

Табела 3. Упоредни преглед броја становника у периоду од 1948. до 2011. године по насељеним местима у општини Ириг

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Велика Ремета	30	34	38	34	28	28	42	44
Врдник	4070	4153	4610	4072	3612	3495	3704	3092
Гргетег	107	115	136	126	78	73	85	76
Добродол	126	186	199	146	129	126	127	107
Ириг	4343	4211	4442	4652	4598	4414	4848	4415
Јазак	1688	1650	1587	1478	1303	1144	1100	960
Крушедол Прњ	611	578	553	481	276	229	277	234
Крушедол Село	450	508	568	508	424	372	388	340
Мала Ремета	212	215	253	222	192	157	151	130
Нерадин	1017	1017	912	769	704	625	551	475
Ривица	797	819	800	743	674	633	657	620
Шатринци	388	570	611	447	395	400	399	373
Укупно	13839	14056	14709	13678	12413	11696	12329	10866

⁴ Републички завод за статистику – Попис 2011. – Домаћинства према броју чланова

Табела 4. Становништво према старости и полу

Територија	Пол	Σ	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Сремски округ	Σ	312278	13801	14763	15018	17959	19683	20724	20987	20734	20774	22752
	м	153492	7184	7481	7710	9245	10253	10993	11074	10648	10436	11307
	ж	158786	6617	7282	7308	8714	9430	9731	9913	10086	10338	11445
	Пол		50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 ≤	Пунолетно станов.	Просечна старост
	Σ		24779	26362	22774	13698	15422	12371	6836	2841	258135	42.1
	м		12396	13048	10861	6184	6555	4834	2494	789	125701	40.6
	ж		12383	13314	11913	7514	8867	7537	4342	2052	132434	43.5
Територија	Пол	Σ	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Општина Ириг	Σ	10866	429	439	499	587	700	688	593	610	678	803
	м	5323	204	224	260	307	385	385	299	307	321	403
	ж	5543	225	215	239	280	315	303	294	303	357	400
	Пол		50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 ≤	Пунолетно станов.	Просечна старост
	Σ		906	976	851	560	594	521	286	146	9147	44.1
	м		481	494	401	263	258	189	100	42	4458	42.4
	ж		425	482	450	297	336	332	186	104	4689	45.7

5.4. Привредни развој

Привредни сектори који ће бити анализирани кроз социо-економску анализу подручја општине Ириг:

- индустрија
- пољопривреда
- туризам

5.4.1. Индустрија

На територији општине Ириг изграђено је 2 индустријске зоне, следећих карактеристика:

Индустријска зона 1 површине 31,5 хектара (просечна површине парцеле 2 хектара) са око 30% изграђености капацитета (од 12 парцела, 8 није изграђено). Што се тиче инфраструктуре, изграђена је саобраћајница, извршена гасификација, водоводна и електро мрежа, док је и телекомуникациона мрежа у изградњи. Када је о управљању зоном реч, надлежност управљања није пренета ни на једно предузећа, тако да је тренутно за развој и управљање зоном задужена општинска служба за привреду и локални економски развој.

Када је о погодностима реч, корисници зоне имају право на умањење накнаде за уређење грађевинског земљишта, у односу на број запослених.

У индустријској зони 1 послују следећи привредни субјекти:

- „Плантен“ Нови Сад – расадник, 10 запослених
- „Макони“ Ауто центар Ириг- продаја путничких возила, пољопривредне и грађевинске механизације,услуга техинчког прегледа, регистрације, пробних таблица, сервиса и прања возила, 5 запослених
- „Боки Вученовић“ доо Ириг - производња дрвених гајбица, извозна орјентација,
- „ТО-МА Палете“ доо Ириг-производња дрвене амбалаже, запослених 95

▪ Ириг	- 545
▪ Јазак	- 258
▪ Крушедол Прњавор	- 50
▪ Крушедол Село	- 74
▪ Мала Ремета	- 42
▪ Нерадин	- 109
▪ Ривица	- 139
▪ Шатринци	- 91

Најзначајнија предузећа које се баве пољопривредном делатношћу на територији општине су:

- Атос Фруктум доо, Мала Ремета
- Ал Дахра Руднап доо, Београд
- Полино Аграр доо, Шимановци
- Винарија Ковачевић, Ириг

На територији општине постоји 9 силоса за складиштење ратарских производа, капацитета 437 тона од којих се користи 273, као и 9 хладњака за складиштење повртарских и воћарских производа, капацитета 24.697 тона од којих се користи 24.271 тона.

Табела 5. Земљиште према категорији коришћења

	Расположиво земљиште	Окућнице	Оранице и баште	Стални засади ⁵	Ливаде	Ливаде и пашњаци	Некори- шћено	Шумско	Остало земљиште	Повр.под печуркама (м ²)	Повр.под усевима за произв.енергиј
Општина Ириг	14247.29	44.85	8778.9	1469.44	182.61	948.4	480.37	1847.58	677.75	0	10.8
Велика Ремета	21.24	0.5	7.82	10.21	0	1.7	0.13	0	0.88	0	0
Врдник	354.76	1.68	250.02	64.65	10.29	13.71	7.25	3.8	13.65	0	0
Гргетег	547.72	0	112	85.5	10	10	0	306.01	34.21	0	0
Добродол	130.82	2.02	117.64	7.2	0.76	0.76	0	0.45	2.75	0	0
Ириг	6210.82	11.62	3113.06	633.67	66.37	790.4	409.68	721.9	530.49	0	10.8
Јазак	2233.33	7.92	1277.51	91.25	4.62	12.85	42.64	771.48	29.68	0	0
Крушедол Прњавор	361.53	0.11	343	10.22	3.11	3.11	0	1.19	3.9	0	0
Крушедол Село	776.24	3.53	643.99	34.58	67.13	67.21	3.41	12.53	10.99	0	0
Мала Ремета	433.67	1	304.21	109.95	0	1.95	7.13	1.07	8.36	0	0
Нерадин	1200.89	6.66	988.87	132.98	10.34	36.72	1.28	18.62	15.76	0	0
Ривица	1246.52	5.33	930.69	271.17	9.29	9.29	5.96	7.04	17.04	0	0
Шатринци	729.75	4.48	690.09	18.06	0.7	0.7	2.89	3.49	10.04	0	0

⁵ Воћњаци, виногради и остало

Виноградарство

Виноградарство представља један од најважнијих сегмената пољопривредних активности на подручју општине Ириг. Карактеришту је одлични климатско-геолошки услови, дуга традиција бављења виноградарством и подрумарством, као и препознатљивост географског порекла фрушкогорских вина.

Табела 6. Виноградарство

	Површина винограда (хектара)									
	Укупно	Родна	Сорте са географским пореклом		Остале винске		За јело		Екстензивни	
			укупно	родна	укупно	родни	укупно	родни	укупн	родни
Општина Ириг	235.92	220.92	35.73	24.34	160.55	157.52	39.64	39.06	6.83	6.31
Велика Ремета	Р	0.03	0	0	0	0	0.03	0.03	0.03	0.03
Врдник	8.85	8.06	2.44	1.74	4.9	4.81	1.51	1.51	1.82	1.82
Гргетег	Р	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Добродол	0.52	0.52	0	0	0.1	0.1	0.42	0.42	0.05	0.05
Ириг	158.71	144.81	26.54	15.85	111.15	108.36	21.02	20.6	0.29	0.29
Јазак	11.41	11.27	0	0	9.21	9.07	2.2	2.2	2.91	2.77
Крушедол Прњавор	2.81	2.71	0	0	1.46	1.46	1.35	1.25	0.17	0.17
Крушедол Село	2.45	2.45	0.16	0.16	2.2	2.2	0.09	0.09	0.01	0.01
Мала Ремета	4.77	4.77	3.5	3.5	1.27	1.27	0	0	0	0
Нерадин	16.20	16.2	3.09	3.09	11.44	11.44	1.67	1.67	0.48	0.1
Ривица	26.83	26.76	0	0	16.22	16.21	10.61	10.55	0.53	0.53
Шатринци	3.34	3.34	0	0	2.6	2.6	0.74	0.74	0.54	0.54

Воћарство

Највише површина под плантажним воћњацима су засади јабуке (око 40% укупних површина под плантажним воћњацима), затим брескве, вишње, крушке и шљиве, док далеко мање има површина под засадима кајсије, трешње, дуње, али и под орасима, лешницима и бадемима. На територији општине има око 0,6 хектара под засадима купине, док нема засада малине нити боровнице. Када говоримо о екстензивном воћу, највише површина је под шљивом (око 65%), затим под јабуком и бресквом, али у значајној мери и под орасима. Овде је потребно указати и на значај развоја пчеларства на територији општине Ириг, пре свега због чињенице да је велики део територије општине по шумом (20,67%). На територији општине регистровано је 982⁶ пчеларска друштва и има 964 кошнице⁷.

Табела 7. Воћарство и бобичасто воће

	Површина под воћњацима и бобичастим воћем (хектара)			
	Укупно	Плантажни воћњаци		Екстензивно воће
		укупно	родни	
Општина Ириг	1233.33	1115.7	1025.2	117.7
Велика Ремета	10.18	9.8	6.5	0.4
Врдник	55.8	29.0	26.6	26.8
Гргетег	85.5	85.5	85.5	0.0
Добродол	6.68	6.5	6.5	0.2
Ириг	474.77	447.7	415.6	27.1
Јазак	79.84	48.7	35.7	31.2
Крушедол Прњавор	7.41	6.1	4.8	1.3

⁶ Попис пољопривреде 2012.

⁷ Податак добијен од општинске управе

Крушедол Село	32.13	24.5	21.6	7.6
Мала Ремета	105.18	98.7	85.7	6.5
Нерадин	116.78	108.5	88.4	8.3
Ривица	244.34	237.6	235.2	6.7
Шатринци	14.72	13.0	13.0	1.7

Сточарство

Сточарство има дугу традицију на овим просторима и сама чињеница да је највећи део пољопривредних површина намењен ратарској производњи указује на заступљеност сточарства на подручју општне Ириг. Најзаступљенији је узгој свиња, говеда и оваца. Сточарску производњу карактеришу исти проблеми као и у осталим сегментима пољопривредне производње (мала пољопривредна газдинства, уситњеност поседа, екстезивна производња итд).

Табела 8. Сточарство

	Газдинства са стоком		Број грла						
	број	% од укупног броја газдинстава	Говеда	Свиње	Овце	Козе	Коњи	Магарци, мазге, муле	Живина
Општина Ириг	1012	67	2733.00	12754.00	2095.00	459.00	58.00	Р	27325.00
Велика Ремета	5	50	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р
Врдник	84	54	81.00	337.00	126.00	34.00	Р	Р	1715.00
Гргетег	15	88	37.00	171.00	94.00	32.00	Р	Р	341.00
Добродол	28	90	87.00	142.00	Р	Р	Р	Р	915.00
Ириг	298	55	319.00	2455.00	363.00	145.00	13.00	Р	7305.00
Јазак	208	81	548.00	2418.00	372.00	117.00	Р	Р	5715.00
Крушедол Прњавор	42	84	130.00	461.00	100.00	40.00	Р	Р	1339.00
Крушедол Село	55	74	242.00	1536.00	274.00	29.00	12.00	Р	1302.00

Мала Ремета	33	79	69.00	765.00	94.00	13.00	Р	Р	1321.00
Нерадин	72	66	513.00	1271.00	102.00	Р	Р	Р	1424.00
Ривица	95	68	364.00	2057.00	85.00	15.00	6.00	Р	2816.00
Шатринци	77	85	343.00	1132.00	205.00	16.00	11.00	Р	3102.00

Ратарство и повртарство

На територији општине Ириг 8778.9 хектара пољопривредног земљишта се налази под ораницма и баштама. Ратарска производња заузима највећи део пољопривредних површина, а најзаступљеније су ратарске врсте су кукуруз (3.800 ха са просечном производњом од 6 т/ха), пшеница (3.000 ха – 5 т/ха), шећерна репа (650 ха – 45 т/ха), соја (850 ха – 2 т/ха), сунцокрет (330 ха – 3 т/ха). Ратарску производњу и даље карактерише уситњеност поседа, застарела механизација, екстензиван начин производње, недовољно наводњавање, мада има квалитетних помака у овом правцу.

Када је реч о баштама, скоро све површине се налазе на отвореном, а врло мали број у заштићеном простору (пластеници, стакленици), тачније само 0,33 хектара. Најзаступљенији повртарски проуиводи су парадајз (110 хектара – 35 т/ха), дуња (80 ха – 20 т/ха), лубеница (60 ха – 22 т/ха). Углавном се ради о индивидуалним произвођачима, са екстензивним начином производње и уситњеним поседима.

Табела 9. Оранице и баште

	Површина - оранице и баште (хектара)
--	---

	Укупно	Жигарице ⁸	Маху- нарке ⁹	Кро- мпир	Дуван	Сунцо- крет	Соја	Лековито биље	Остало	Разно ¹⁰	Крмно биље ¹¹	Цвеће и украсно биље
Општина Ириг	8778.90	7039.18	3.51	9.71	4.32	188.17	851.97	0.05	3.98	101.13	449.68	0.32
Велика Ремета	7.82	Р	Р	Р	0	0	2.25	0	0	Р	Р	Р
Врдник	250.02	204.83	Р	0.40	0	0	7.31	0	0	0.77	29.97	Р
Гргетег	112.00	74.80	Р	Р	0	4.5	6.5	0	0	Р	23.20	Р
Добродол	117.64	91.10	Р	Р	0	0	9.85	0.05	0	Р	12.14	Р
Ириг	3113.06	2494.18	0.90	4.95	0	69.52	444.96	0	3.98	16.18	63.67	Р
Јазак	1277.51	1138.63	Р	Р	0	21.92	44.07	0	0	7.10	56.90	Р
Крушедол Прњавор	343.00	237.62	Р	1.19	0	35.39	33.78	0	0	5.82	26.20	Р
Крушедол Село	643.99	454.30	Р	Р	0	7.37	37.49	0	0	2.55	63.08	Р
Мала Ремета	304.21	244.42	Р	Р	0	1.16	44.93	0	0	3.56	7.64	Р
Нерадин	988.87	783.13	Р	Р	0	10.39	76.35	0	0	29.32	82.66	Р
Ривица	930.69	757.22	Р	Р	0	13	102.18	0	0	23.38	24.00	Р
Шатринци	690.09	553.42	Р	Р	4.32	24.92	42.3	0	0	4.91	60.22	Р

⁸ Пшеница, раж, јечам, овас, кукуруз, остало

⁹ Грашак с.з., пасуљ

¹⁰ Парадајз, купус, кел, паприка, црни лук, бели лук, карфиол, шаргарепа, грашак за с.з., бостан, јагоде, остало

¹¹ Мешавина трава, кукуруз за силажу, детелина, луцерка, остале крмне легуминозе, остало биље које се жање зелено, сточна репа, остало коренасто и зељасто крмно биље

5.4.3. Туризам

Туризам као привредна делатности је на територији општине Ириг препознат као један од приоритета и носилаца економског развоја заједнице. То је последица чињенице да општина Ириг има добар географски положај, да добрим делом своје територије припада Националном парку Фрушка гора и да се налази у близини највећих туристичких емитивних центара Београда и Новог Сада. Основу развоја туризма представља бањско-рекреативни туризам са бањом Врдник, познатом по својој термалној и лековитој води, лечењу реуматских обољења, спортских повреда, али и по својим рекреативно-забавним садржајима.

Табела 10. Број туриста и ноћења у општини Ириг у приватном смештају за 2013.

Година 2013.	доласци			ноћење		
	домаћи	страни	укупно	домаћи	страни	укупно
јануар	90	/	90	1.203	/	1.203
фебруар	77	/	77	96	/	96
март	46	4	50	107	63	170
април	113	7	120	172	54	226
мај	230	16	246	330	84	414
јун	100	5	105	270	31	301
јул	416	77	493	701	101	802
август	376	39	415	967	101	1.068
септембар	33	9	42	108	53	161
октобар	52	/	52	50	/	50
новембар	20	/	20	53	/	53
децембар	63	/	63	64	/	64
Укупно	1.616	157	1.773	4.121	487	4.608

Вински туризам представља једну од главних магнета за привлачење туриста у целом региону Фрушке горе, а општина Ириг има чиме да се похвали кад је виноградарство и подрумарство у питању. Озбиљан туристички потенцијал представљају многобројна излетишта: Иришки венац и Змајевац, језера Банковци, Добродол и Борковац. Оно што у себи чува многе драгоцености и вредна сведочанства су манастири који су, као бисери, нанизани на Фрушкој гори. Од 16 манастира Свете Горе фрушкогорске, чак 8 се налази на подручју општине Ириг. Они представљају право богатство и свакако су најзначајнији у туристичкој понуди овог краја. Све веће је интересовање за етно-сеоски туризам што се уочава по многобројним посетама Етно куће у Јаску, Перковог салаша у Нерадину, Етно поставке у Иригу и многих других.

Афирмацији овог краја у многоме доприносе и туристичко - привредне и културне манифестације којима је овај крај заиста богат.

Табела 11. Број и структура смештајних капацитета у општини Ириг

Објекат	Структура соба	Бр. лежајева
Хотел „Термал“ Врдник	1к, 2к, 3к, 4к и апартаменти	254
Hotel „Premier Aqua“ 5*	апартаменти	
Мотел „Војводина“ (планинарски дом)	2к и 3к	30
Винска кућа „Ковачевић“	5 апартамена	
Ранч „Платан“ у Врднику	6 апартамена	
Етно насеље – Врдничка кула	бунгалови	
Конак „Таљиге“ у Врднику		

Хотел „Термал“ Врдник

У самом срцу Фрушке горе на 240м надморске висине у Бањи Врдник, смештен је Завод за специјалну рехабилитацију "Термал". Својим природним лековитим својствима геотермалне воде и еколошки чистом околином, представља оазу здравља, мира и тишине. Завод располаже са 254 лежаја у 6 једнокреветних, 18 двокреветних, 68 трокреветних соба и 4 двокреветна апартамена, рестораном, конгресном салом (500 места), отвореним олимпијским базеном и затвореним рекреативним базеном са термалном водом константне температуре од 32.5 Цо, савремено опремљеним терапијским блоком за хидротерапију, електротерапију, кинезитерапију, трим кабинетом, сауном, простором за ручну и вибрациону масажу. Природна својства лековите воде најпогоднија су за лечење оболења локомоторног апарата, спортских повреда, неуролошких оболења, Чист ваздух са великим садржајем озона, без икаквог загађења Бању сврстава у ред ваздушних бања.

*Hotel „Premier Aqua“ 5**

“Premier Aqua” је модеран хотел са 5 звездица, смештен на идеалној локацији између Београда и Новог Сада, са здравственим спа центром, отвореним и затвореним базеном, конгресним салама, ексклузивним рестораном и богато опремљеним собама и апаментима. Садржају хотела “Premier Aqua” су следећи: укупно 54 смештајне јединице (40 lux соба, 4 executive suite, 9 апартамена и 1 премијерски апартамент); ресторан (капацитета 100 места); четири аперитив бара; конференцијска сала (капацитета до 100 места); две сале за састанке; VIP салон; тераса; Aqua medica; отворени и затворени базени; Rent-a car service у оквиру хотела; спортски терени.

Мотел „Војводина“ (планинарски дом)

На Фрушкој гори налази се мотел "Војводина", који је окружен густом листопадном шумом. Располаже са рестораном капацитета 110 места, као и великом лепо уређеном терасом, која може да прими 200 гостију. Мотел располаже са 12 двокреветних и 2 трокреветне собе. Ресторан је познат по разноврсним јелима војвођанске кухиње, а посебно по јелима припремљених од дивљачи и квалитетним роштиљем.

Винска кућа „Ковачевић“

Познати иришки винар Мирослав Ковачевић отворио је недавно на путу Ириг – Нови Сад Винску кућу Ковачевић, која има више од 800 квадратних метара. Љубитељима винског туризма нуди се лепо уређен ресторан са 60 места и башта са још 100. У ресторану се служе војвођански специјалитети, фрушкогорска закуска, домаћи сиреви, печење из пеке и хлеб из фуруне. Уживаоци вина могу да пробају и купе сва вина из Подрума Ковачевић, а у понуди су и домаће ракије. У склопу Винске куће налази се и дегустациона сала са више од 100 места, као и четири луксузно сређена апартмана за ноћење, а у плану је да се уради и мини спа центар.

Ранч „Платан“ у Врднику

Смештен је на једном и по хектару Националног парка Фрушка Гора, у чијој близини је Бања Врдник, Ранч нуди могућност романтичног одмора уз камин у једном од 6 апартмана. У саставу сваког апартмана налази се соба са камином, дрвима и помагалима за потпаљивање и одржавање камина. Собе су осветљене са четири нивоа расвете: зидним фењерима, абажур лампом, свећњаком и ватром од камина. Чајна кухиња је опремљена комплетним прибором за јело и опремом за припремање лакших оброка. Судопер са топлом и хладном водом, мини бар, халогена расвета, сет за ручавање, белу и црну кафу, чај, посуде за припремање хране, чаше за вино, сок, средства за прање посуђа и још много тога. Гостима је на располагању и кућна кинотека. У камин соби налази се квалитетан флет ТВ и ДВД плејер. На највишој тачки ранча у хладу огромних липа саграђен је летњиковца са роштиљем, тереном за стони тенис, бадмингтон, дечијим игралиштем и ноћном осветом. До летњиковца се стиже каменом стазом дугачком 180 метара. Десно од летњиковца налази се стаза за шетњу. Гостима су на располагању: спортске активности попут кошарке, одбојке, стоног тениса, балоте, бадминтона, пикада, стоног фудбала и висеће куглане.

Етно насеље – Врдничка кула

Изоловано од урбаног и ушушкано у дубокој, нетакнутој природи, на самој граници са Националним парком „Фрушка гора“ изграђено је етно насеље „Врдничка кула“. Чист ваздух, мирис липове и борове шуме које окружују ово насеље и поглед на предивну природу пружиће гостима мир и опуштање за сва чула. Етно насеље је добило назив по историјској грађевини из 12. века, Врдничкој кули, која је према подацима подигнута у периоду када су Римљани били насељени на овом подручју. До овог историјског локалитета се може доћи „стазом здравља“ за свега 20 минута лагане шетње. На површини од 3 ха, саграђени су бунгалови за смештај гостију, различитих величина, од двокреветних за младенце, па до оних великих, који могу да приме чак и шестосточлану породицу. Бунгалови су грађени у етно стилу од дрвета и других природних материјала.

Поред горе набројаних смештајних капацитета, посетиоцима општине Ириг на располагању је 417 категорисаних лежаја у веома конфорним приватним кућама, собама,

апартманима и сеоским туристичким домаћинствима и вилама који се већином налазе у Врднику (неколико објеката се налази у Иригу, Јаску, Ривици и Шатринцима).

Врста угоститељског објекта	Број домаћинстава	Број соба	Број лежаја
Собе	40	95	193
Куће за одмор	18	47	91
Апартмани	17	38	108
Сеоско туристичко домаћинство	2	5	25
Укупно	77	185	417

Велики туристички потенцијал представља и богатство културних манифестација које се традиционално одржавају на подручју општине Ириг. Неке од њих су препознатљиве у ширем региону и привлаче велики број туриста.

Табела 12. Календар манифестација

Р.бр.	Назив манифестације	Место одржавања	Датум одржавања	Организатор
1.	Дани вина Ривица	Ривица	јануар	МЗ Ривица
2.	Осмомартовски сусрет планинара	Врдник - Фрушка гора	март	Планинарско друштво "Змајевац" из Врдника
3.	Доситејевим стазама	Ириг – Фрушка гора	април	Планинарско друштво "Др Лаза Марковић" из Ирига
4.	ФЕДАС - Фестивал драмских аматера Срема	Ириг	април	КУД „Змај“ Ириг
5.	Видовдански сабор Врдник	Врдник	28. јун	Друштво Врдничана "Видовдан" и МЗ Врдник
6.	ЦАЦИБ Ириг	Иришки венац	јул	Кинолошко друштво Ириг
7.	Дани бостана Ривица	Ривица	август	МЗ Ривица
8.	Патлицанијада Нерадин	Нерадин	септембар	МЗ Нерадин и Друштво "Ирижана"
9.	Пударски дани Ириг	Ириг	септембар	Друштво "Ирижана"
10.	Гушчијада Шатринци	Шатринци	октобар	ЗД Шатринци
11.	Сабор библиотекара Срема	Ириг	октобар	Прва Српска читаоница Ириг

5.4.4. Преглед стања и кретања на тржишту рада

Тржиште рада општине Ириг карактерише велика незапосленост који је на крају 2013. године износио 1.789 становника. О тржишту рада на територији општине Ириг води бригу Национална служба за запошљавање, Филијала Сремска Митровица, испостава Ириг.

Табела 13. Кретање броја незапослених лица према полу и стручној спреми

Година	Број незапослених		Степен стручне спреме									
			I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
	Укупно	Жене										
2013.	1.789	870	719	140	410	411	9	18	25	56	1	0
2012.	1.789	863	744	153	386	414	7	16	27	42	0	0
2011.	1.699	817	696	144	378	392	9	13	19	48	0	0
2010.	1.636	805	651	150	388	365	6	21	13	42	0	0
2009.	1.476	709	632	149	335	304	6	20	4	26	0	0

У посматраном периоду 2009-2013. на основу субвенција, 63 лица са територије општине Ириг је покренуло самостални посао, кроз програм суфинансирања приправничког стажа запослено је 60 лица, програме за отварање нових радних места користило је 57 послодаваца (кроз ову у последњих 5 година запослено је 124 лица).

Према евиденцији Националне службе за запошљавање, најмања потражња је за НК радницима, фризерима, аутомеханичарима, економским техничарима, васпитачима, док је највећа потражња за трговцима, пекарима, месарима, конобарима и машинским техничарима за машине са нумеричким управљањем.

5.4.5. Развој предузетништва

На територији општине Ириг 2002. године основано је Удружење предузетника. Удружење је обухвата све гране делатности, има једно запослено лице и броји 330 чланова. Удружење активно сарађује са општинском канцеларијом за развој, службом за привреду, а уједно је и члан локалног савета за запошљавање. Чланство је организовано у 15 секција према сродним (секторским) делатностима (трговци, угоститељи...). Удружење је до сада учествовало у значајном броју пројеката, као носилац активности, али и као партнер (неки од пројеката: „Унапређење предузетништва у општини Ириг“, „Жене у агробизнису“ и др.). Што се капацитета Удружења тиче, највећи недостатак и најзначајнија потреба јесу посебне услуге као што су правна помоћ, маркетинг и истраживање тржишта, порески и финансијски консалтинг, пре свега кроз рад одређених стручних служби. Удружење за свој рад користи просторије у власништву општине, има адекватну опрему, а финансира се из чланарина. Удружење је током година рада креирало успешна партнерства са другим удружењима из околних општина (Рума, Пећинци, Шид...), Асоцијацијом за развој општине Ириг, Сремском привредном комориом, Центром за развој ликовне уметности

Јазак и другим организацијама. У току састанака радне групе, Удружење је као препоруку дало њихово значајније укључивање у дефинисање и разраду различитих локланих одлука и прописа везане за развој предузетништва и МСП.

5.5. Преглед стања и кретања у области друштвеног развоја

Надлежности јединица локалне самоуправе уређене су Уставом, Законом о локалној самоуправи, као и појединачним секторским законима који уређују појединачне области од значаја за функционисање система локалне власти. С тим у вези, надлежности општине регулисане су чланом 190. Устава, где је прецизирано да се општина стара о задовољавању потреба грађана у области просвете, културе, здравствене и социјалне заштите, дечије заштите, спорта и физичке културе. Ове надлежности детаљније су уређене Законом о локалној самоуправи, Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о предшколском васпитању и образовању, а Уставом је утврђен и основ финансирања ових надлежности из изворних прихода јединице локалне самоуправе

Јединице локалне самоуправе су у области основног и предшколског образовања овлашћене да оснивају установе и да прате и обезбеђују услове за њихово функционисање. Обезбеђивање услова за функционисање подразумева како обезбеђивање просторних, кадровских и техничких услова тако и финансирање делатности основног и средњег образовања, предшколског образовања, у складу са законима који регулишу питања која се односе на финансирање области просвете односно образовања у општини: стручно усавршавање запослених, превоз запослених, превоз ученика основне и средње школе, превоз ученика на републичка такмичења, изградњу капитално одржаваће зграда и објеката и пројектно планирање и опремање школа, материјалне трошкове за спровођење инклузивног образовања, зараде запослених и трошкове пословања у финансирању рада делатности предшколског васпитања и образовања. Као једна од најзначајнијих области друштвених делатности са директним утицајем на привредну слику општине, образовање је у надлежности како Републике и Покрајине тако и локалне самоуправе и биће анализирано кроз преглед предшколског, основног, средњег и високог образовања. Општина Ириг у складу са својим Статутом има надлежност оснивања установа и организација у области основног образовања, док у оквиру поверених послова обавља и поједине послове инспекцијског надзора у области просвете.

Посматрајући друштвене делатности које су према Статуту у надлежности локалне самоуправе, као и надлежности поверене од стране Републике и Покрајине, у складу са

следећом поделом ће бити извршена ситуациона анализа ових делатности на територији општине Ириг:

- образовање и васпитање
- култура и традиција

- спорт
- здравствена и социјална заштита

5.5.1. Образовање и васпитање

Предшколско образовање и васпитање

Предшколско образовање на територији општине Ириг је организовано кроз рад **Предшколске установе „Дечија радост“** (у даљем тексту: ПУ) основане 1992. године, чији објекат се налази у насељу Ириг (1987.) и запошљава укупно 35 радника. ПУ у свом саставу, поред централног објекта у Иригу, има и објекат у насељу Врдник (1986.) за целодневни и полудневни боравак деце, као и подручна одељења у насељима Нерадин, Крушедол, Шатринци, Ривица и Јазак која функционишу при основним школама. Укупан број полазника је 290 (60% девојчице и 40% дечаци). ПУ финансира се из буџета ЈЛС, од стране корисника и у малом проценту кроз спонзорство, а наведена средства нису довољна за одрживо функционисање установе. Објекти у Иригу и Врднику имају потребу за адаптацијом кровне конструкције и кухињског блока, док је у објекту у Врднику неопходна замена столарије и адаптација поткровља. Поред тога, велики проблем у функционисању ПУ јесте и разуђеност подручних одељења која функционишу при основним школама, отежани услови рада и удаљеност од 3 до 16 километара.

Основношколско образовање и васпитање

На територији општине Ириг постоје две основне школе: ОШ „Доситеј Обрадовић“ у насељу Ириг и истуреним одељењима у осталим месним заједницама, и ОШ „Милица Стојадиновић Српкиња“ у месту Врдник. ОШ „Доситеј Обрадовић“ основана је у осамнаестом веку. Проширена је и адаптирана 1970. године када је и изграђена нова физкултурна сала. Зграда матичне школе је стара 142 године и саграђена је од чврстог материјала. Школа поседује сопствену котларницу за централно грејање на плин. Зграда школе је на доброј локацији, у самом центру насеља. Школа поседује спортске терене, трпезарију, кабинет за мултимедијалну наставу. У настави се користи интернет. Ученицима матичне школе је на располагању библиотека која поред обавезне лектире поседује и научно-популарне књиге као и књиге савремених дечјих песника. Подручна одељења се налазе у Нерадину, Шатринцима, Крушедолу и Ривици и у њима се спроводи настава за прва четири разреда основношколског образовања. Недостаци матичне школе се огледају у томе што школа нема школско двориште тако да ученици из школе излазе директно на улицу. При томе је улично осветљење око школе веома слабо. У ходницима нема ормарића у које би се одлагале ствари ученика. Електричне инсталације су слабе, канализационе и водоводне цеви и санитарни чворови су дотрајали.

ОШ „Милица Стојадиновић Српкиња“ у месту Врдник је основана 1957. године, а 1972. године је дограђена и адаптирана. Поседује пространо двориште са спортским теренима за фудбал, кошарку и одбојку. Школа поседује 4 учионице, 8 кабинета, мултимедијалну учионицу, филскултурну салу и спортске терене. У школи се налази и регистрована школска библиотека са фондом од 5800 књига. Страни језици који се изучавају у школи су енглески и руски. Рад се одвија у 2 смене. Школа, сем матичне, има и два комбинована одељења подручне школе у Јаску која је удаљена од матичне школе 4 километра. Њу похађају ученици од I до IV разреда. Недостаци у погледу материјано – техничке опремљености огледају се у slabим електричним инсталацијама, дотрајалим канализационим и водоводним цевима, застарелим санитарним чворовима. Фасада школе је дотрајала а учионице су неокречене. Школа је слабо опремљена савременим наставним средствима.

Табела 14. Бројно стање ученика и одељења

	<i>Број одељења нижих разреда (I-IV)</i>	<i>Број одељења виших разреда (V-VIII)</i>	<i>Број ученика нижих разреда (I-IV)</i>	<i>Број ученика виших разреда (V-VIII)</i>
Матична школа Ириг	8	11	152	236
Подручна школа Ривица	2	-	18	-
Подручна школа Нерадин	1	-	9	-
Подручна школа Крушедол	2	-	19	-
Подручна школа Шатринци	2	-	26	-
Укупно	15	11	224	236
<i>Укупно ученика и одељења ОШ „Доситеј Обрадовић“</i>	26		460	
Матична школа Врдник	4	6	89	128
Подручна школа Јазак	2	-	36	-
Укупно	6	6	125	128
<i>Укупно ученика у ОШ „Милица Стојадиновић Српкиња“</i>	12		253	
<i>Укупно ученика и одељења у основним школама у Општини</i>	38		713	

Средњошколско образовање и васпитање

Средњешколско образовање и васпитање организовано је кроз наставу Средње стручну школу „Борислав Михајловић Михиз“ која је основана 2009. године у Иригу, одлуком Скупштине Аутономне Покрајине Војводине. Школа користи простор ОШ „Доситеј Обрадовић“. У току рада школе простор за наставу се ширио, а оспособљени су кабинети значајни за квалитетно обављање образовно – васпитног рада. Постоји један кабинет за образовни профил виноградар – винар са савременом рачунарском опремом и хемијска лабораторија, такође, рачунарски кабинет и хемијски кабинет који се деле са основном школом. Школа поседује и физкултурну салу, два спортска терена и кухињу са трпезаријом. Васпитно – образовни рад је организован за следеће стручне профиле:

1. Туристички техничар (четири одељења)
2. Кулинарски техничар (једно одељење)
3. Кувар (два одељења од којих је једно комбиновано)
4. Посластичар (једно комбиновано одељење).
5. Виноградар – винар, оглед (четири одељења).

Основни проблем у погледу материјално – техничке опремљености тиче се недостатка простора јер се број ученика повећава из године у годину а постојећи простор је недовољан за тренутне капацитете. С тим у вези су и мали капацитети постојеће школске кухиње што отежава извођење наставе за обазовне профиле кувар, кулинарски техничар и посластичар. Школу је потребно опремити савременим наставним средствима који би утицали на квалитет наставе и ваннаставних активности.

Табела 15. Бројно стање ученика од настанка школе

	2009/2010.		2010/2011.		2011/2012.		2012/2013.		2013/2014.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Укупан број ученика	62	100,00	134	100,00	186	100,00	217	100,00	207	100,00
Број ученика из Ирига	26	41,94	90	67,16	68	36,56	75	34,56	68	32,85
Број ученика ван Ирига	36	58,06	44	32,84	118	63,44	142	65,44	139	67,15

Образовно-васпитне установе као и комплетно стање и правци развоја у области образовања на подручју општине Ириг су детаљније обрађени у Стратегији развоја образовања општине Ириг.

5.5.2. Култура и традиција

Подручје иришке општине насељавано је од давнина. Мада ове области нису довољно археолошки истражене, фосили и разни предмети и оруђа указују да су ово подручје у периоду пре нове ере насељавали Илири, а касније Келти. На просторима насеља Јазак, Келти су оставили трагове на потесу Кордун, где су имали своје утврђење. На том локалитету пронађена су два жрвња и одбрамбени канал. У околини Крушедол села откривени су делови посуђа из млађег каменог доба, као и метални предмети који припадају Келтима. Из римског времена потичу остаци водовода. Мада се претпоставља се да је порекло имена насеља Нерадин келтског порекла трагови Келта нису откривени. На месту Брестове међе површински су утврђена оруђа из каменог доба. На Брестовим међама се налазило и римско насеље, затим остаци водовода који је пролазио овуда и снабдевао град Басијану. Простор Ривице био је густо насељен како у праисторији, тако и у доба Римљана. О томе говоре бројни површински налази. Најпознатији локалитет Гај крије остатке из бронзаног доба као и гвозденог доба али има остатака и римских грађевина. На Селишту су откривени остаци римског пољопривредног добра.

Први пут у документима Ириг се спомиње 1225. године. Све до краја XV века прошлост Ирига мало је позната. Крајем XV и почетком XVI века подижу се бројни манастири који представљају највећи драгуљ иришке општине. Ириг је на својеврстан начин био „престоница фрушкогорских манастира“. Од укупно шеснаест манастира, половина се налази на територији иришке општине.

Око манастира настала су скоро сва насеља данашње општине Ириг. У време турске окупације (1526-1699), културни замах се прекида, али манастири и даље остају једини центри културе и образовања и доприносе очувању националног идентитета и свести. Једино се у манастирима пишу, преписују, окивају и украшавају књиге, негује и одржава архитектура, сликарство и друго. Посебно за те заслуге имају манастири Ново Хопово и Крушедол. У манастиру Ново Хопово 1573. године отворена је и прва школа на овим просторима. У време Велике сеобе Срба, 1690. године, ове крајеве насељава велики број Срба са јужног етничког простора – Македонија и Косово и Метохија.

Карловачким миром 1699. године, ови крајеви се ослобађају турске окупације, али њу замењује аустријска, која ће трајати до 1918. године. Ириг је и први град у Срему који 1760. године од цара Леополда добија право на држање два вашара годишње. То доприноси развоју занаства и трговине и снажењу економске моћи града. Ириг постаје велики центар трговине и занаства и економски најзначајнији град у Срему током осамнаестог века., те је са поносом носио име „Фрушкогорска престоница“. Око Ирига и манастира Хопово је 1770. године забележена једна ретка и по свему јединствена школа у народу позната као

„Гусларска школа“ или подругљиво названа „Слепачка академија“, која је трајала више од једног века. Њу су чинили слепи гуслари који су свирали у гусле и певали епске песме. Ко зна којим би правцима лепоте и развоја ишао Ириг да не би злосутне куге у XVIII веку, знане као „иришка куга“ јер, у то време Ириг је имао више становника него тадашњи Београд, али се после куге више никад није опоравио. Захваљујући економској снази пре куге и добијеним привилегијама од Илочког спахилука и бечког двора, материјални положај Ирига се брзо обнавља, али му је било потребно педесет година да би имао број становника који је имао пре епидемије. Временом он постаје значајан привредни, трговачки и занатски центар. У њему је све већи број занатлија и трговаца, а чувени су и иришки сајмови.

У економској оснаженој средини стварају се услови и за развој духовног живота. Подижу се школе, библиотеке, читаонице. Прва школа у Иригу помиње се 1734. године, прва школска зграда подигнута је 1781. године. Оснива се и прва библиотека 1829. године, једна међу најстаријим у српском народу, која носи назив „Подлушко-сремска библиотека“. Библиотеке се отварају и у другим местима. У Нерадину се помиње 1834. а у Јаску 1841. године. Године 1842. у Иригу се оснива „Српска читаоница“, којој се припаја и раније основана библиотека.

Најзначајнију културно-историјску баштину општине Ириг чине: старо језгро града Ирига, Прва српска читаоница у Иригу, Рибарски трг у Иригу, споменик иришкој куги, споменик Милицы Стојадиновић Српкињи, Савина спомен чесма, зграда Касине у Врднику, стара воденица у Ривици, геолошко палеонтолошко налазиште седимената у Гргетегу.

5.5.3. Спорт

Када је реч о спорту, општинска управа у надлежности има да прати потребе и стара се о задовољењу потреба грађана у области спорта на подручју општине Ириг, да учествује у стварању услова за бављење спортом уз подршку у изградњи и одржавању спортских објеката и суфинансирање активности спортских организација, реализације програма школског и рекреативног спорта, као и организовања манифестација од значаја за општину Ириг.

На територији општине Ириг не постоји спортски центар али је одавно препозната потреба за изградњом, као и обнова постојећих спорских терена и спортских објеката. У насељу Ириг је у плану израда пројектно – техничке документација за спортску халу, чиме би се створили услови да се у догледном периоду крене у реализацију на терену.

Од спортских клубова, највише има фудбалских и кошаркашких клубова, а заступљени су и одбојка, риболов, шах, кик-бокс, стони-тенис, атлетика, планинарство, теквондо.

Највећи проблеми у области спорта су непостојање или лоше стање спортских објеката и опреме, незаинтересованост младих и недостатак системске подршке виших нивоа власти у системском и стратешком организовању спорта као једног од најважнијих сегмената развоја сваке заједнице.

5.5.4. Здравствена и социјална заштита

Здравствена заштита

Надлежности локалне самоуправе у области здравствене заштите односе се на подручје остваривања јавног интереса у области очувања и унапређења здравља становништва, као и у односу на пословање, односно функционисање здравствених установа чији је оснивач локална самоуправа. Законом о јавном здрављу уређује се да се брига за јавно здравље остварује и на нивоу општине. Локална самоуправа као оснивач здравствених установа има и обавезе по основу оснивачких права и у складу са тим и обавезе финансирања рада здравствених установа. Као оснивач здравствене установе, Дома здравља општина има обавезу да у оквиру локалног буџета планира и обезбеди средства за изградњу и опремање здравствене установе које обухвата инвестиционо улагање, инвестиционо-текуће одржавање просторије, медицинске и немедицинске опреме и превозних средстава, опремање у области интегрисаног здравственог информационог система као и обезбеђивање средстава за друге обавезе одређене законом и актом о оснивању.

Дом здравља „Ириг“ и Апотека Ириг

Дом здравља „Ириг“ (у даљем тексту: ДЗ) основан је 2007. године, има 71 запослених (56 здравствених радника и 15 немедицинског особља) и данас располаже следећим службама: службе опште праксе, педијатрија, гинекологија, лабораторија, стоматологија и зуботехника. Поред ДЗ у Иригу постоји и Здравствена станица у Врднику, док насељена места Јазак, Ривица, Нерадин, Прњавор, Круshedол и Шатринци имају амбуланту. Проблеми у раду се пре свега односе на недовољан стручан кадар (недостатак педијатра) и недостатак неопходне модерне медицинске опреме (пре свега у лабораторији као и потреба за новим дигиталним РТГ-ом).

На подручју општине Ириг постоје 2 апотеке, у Иригу и у Врднику које су у државном власништву и које своју делатност обављају у објектима који се налазе у оквиру Дома здравља. Укупно је запослено 6 лица (1 фармацеут и 5 фармацеутских техничара). Објекти у којим се налазе апотеке су у добром стању и једини недостатак се препознаје у недовољном броју ВСС кадрова (недостаје један дипломирани фармацеут).

Социјална заштита

Појам социјалне заштите подразумева солидарну и хуману страну друштвеног организовања друштвене активности и друштвене помоћи и бриге према угроженим појединцима, породицама, одређеним групама грађана, а која се спроводи на свим нивоима, од републичког до локалног. Законом о социјалној заштити утврђена су права у социјалној заштити која се реализују преко локалних самоуправа а односе се на једнократне помоћи (новчане и натуралне), помоћ у кући, дневни боравак, привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу, опрему корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу, помоћ у кући и друге услуге социјалне заштите. Надлежност локалне самоуправе у овој области подразумева овлашћење локалне самоуправе да оснива центар за социјални рад, организује и реализује у складу са законима и другим актима утврђена права и услуге грађана, обезбеђивање неопходних финансијских средстава у буџету општине, обезбеђивање кадровског потенцијала, стварање неопходних инфраструктурних предуслова за простор и опрему центра за социјални рад.

Социјални проблеми као што су сиромаштво, демографске негативне промене, старост становништва, пораст деликвенције и социјално неприхватљивог понашања представљају највећи изазов за социјалне раднике на подручју општине Ириг. Велики број старијих особа (од укупног броја 10.866 има 2.958 становника старијих од 60 година живота) у стању угрожености животним околностима неопходне су услуге које су превасходно усмерене на организовање њиховог животног окружења (сродника, суседа) и на ангажовање волонтерских хуманитарних организација и удружења грађана. Проблеми препознати код млађих генерација се свode на повећан број деце која су васпитно запуштена, материјално необезбеђена, ометена у физичком и менталном развоју као и све већи број злостављане деце. Сви ови проблеми су последица епидемије сиромаштва која карактерише не само општину Ириг већ и целу Републику. Велики број социјално-материјално угроженог становништва (9,4 %) као и висока стопа незапослености (51% радно способног становништва је незапослено) условљавају алармантне проценте броја корисника услуга Центра за социјални рад (11,2%).

Центар за социјални рад

Општина оснива установе у области социјалне заштите и прати и обезбеђује њихово функционисање, даје дозволе за почетак рада установа социјалне заштите које оснивају друга правна и физичка лица, утврђује испуњеност услова за пружање услуга социјалне заштите, утврђује нормативе и стандарде за обављање делатности установа чији је оснивач, доноси прописе о правима у социјалној заштити и обавља послове државног старатеља.

Центар за социјални рад општине Ириг (у даљем тексту ЦСР) је основан 14. јуна 2010. године. и запошљава 8 лица (4 социјална радника и 4 запослених на

административно-техничким пословима) и сви су професионално запослени док волонтери учествују само по поједначним пројектима. Свој рад ЦСР обавља у просторијама Министарства одбране, које се налазе на адекватној локацији али на трећем спрату у згради без лифра и без пријемне канцеларије и где је неопходно урадити санацију крова и фасаде.

Центар обавља делатност социјалне заштите, што је организована друштвена делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи, оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавања настајања и отклањање последица социјалне искључивости. Из буџета Републике Србије финансирају се права и услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Република Србија и то: право на новчану социјалну помоћ, право на додатак за помоћ и негу другог лица и право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица. Такође помаже при остваривању права на смештај у установу социјалне заштите; остваривању права на смештај одраслог лица у другу породицу; стара се о хранитељству, усвојењу, старатељству, одређивању и промени личног имена детета; мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права; мерама корективног надзора над вршењем родитељског права и многе друге послове који су од директног или индиректног значаја за омладину.

Највећи проблеми у организација рада ЦСР се огледају кроз: недовољна финансијска средства у буџету локалне самоуправе за финансирање допунских права грађана, дневних услуга и основних функција Центра за социјални рад, не постојање регистрованих и лиценцираних пружалаца дневних услуга (помоћ у кући за стара лица, децу са сметњама у развоју, дневни боравци за децу и старе и сл.) те се услуге не пружају у континуитету већ као пројектне активности. Посебан проблем је непоштовање и недостатак одговорности за спровођење „ЛАП- а за унапређење образовног статуса Рома“.

Центар је у прошлости радио на пројектима: Помоћ у кући за стара лица (3 пута); Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице (2); Упознајмо себе – саветовалиште; „Научи – рашири са другом се помири“. Поред свих тих делатности Центар обавља послове који се тичу младих, а у надлежности су локалне самоуправе односно финансирају се из буџета јединице локалне самоуправе: саветодавно - терапијске и социјално-едукативне услуге, једнократна новчана помоћ, привремени смештај у прихватилиштима, помоћ у натури (огрев, књиге, школски прибор, животне намернице - хлеб и млеко).

Табела 16. Малолетна лица корисници социјалне заштите

Врста угрожености	Број лица корисника социјалне заштите
Угрожени породичном ситуацијом	22
Са поремећајима у понашању	29
Ментално заостали	2

Ометени у физичком развоју	2
Са комбинованим сметњама	11
Остали корисници услуга социјалне заштите	174
Укупно	240

Табела 17. Пунолетна лица корисници социјалне заштите

Врста угрожености	Број лица корисника социјалне заштите
Лица са поремећајима у понашању	1
Психички и физички ометена лица	39
Материјално необезбеђена лица	704
Незбринута лица	/
Остарела лица	20
Остала одрасла и остарела лица корисници услуга социјалне заштите	162

5.6. Заштита животне средине

Појам "животна средина" се односи на скуп природних и створених вредности чији сложени међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот, док појам "заштите животне средине" обухвата све активности које су подобне за спречавање утицаја који могу оштетити животну средину, потпуно уклањање већ насталих штета или њихово ублажавање на прихватљиву меру. Убрзани процеси индустријализације, привредни и технолошки развој, све већи број становника и повећање различитости и обима њихових потреба, несумњиво су имале и неке негативне последице како на друштво, тако и на животну средину. Најдраматичнији и најдинамичнији негативни утицаји су се, без сумње, одразили на животну средину и природне ресурсе. Упоредо са све већим проблемима у овој области почела се развијати свест и потреба за заштитом животне средине и одрживим управљањем истом. Управо из тих разлога питање заштите животне средине добија значајно место у стратешком планирању, како на националном нивоу тако и на нивоу локалних самоуправа. Због тога, један од основних постулата еколошки свесног и одговорног понашања гласи: "Мисли глобално, делуј локално".

Појам одрживог развоја је нераскидиво везан са концептом заштите животне средине. Појам одрживог развоја је дефинисан као интегрални економски, технолошки, социјални и културни развој усклађен са потребама заштите и унапређивања животне средине и који омогућава садашњим и будућим генерацијама задовољење њихових потреба и побољшање квалитета живота. Одрживи развој је постављен пред сваку

јединицу локалне самоуправе у Републици Србији и управо се стратешким планирањем тај циљ и постиже. Одрживи развој мора бити доминантна одредница у свим стратешким плановима развоја.

Систем управљања животном средином, који усклађује однос између заштите и унапређивања животне средине и развоја, једино је могуће реализовати успостављањем интегралног система животне средине уз поштовање законских норми, обезбеђивањем сарадње и координације свих релевантних чиниоца, превентивним спречавањем загађења на месту настајања. Активности имају заједнички циљ: подизање еколошке и грађанске свести о значају здраве животне средине, очување природних вредности и одговорност за стање животне средине.

Надлежности општине Ириг у области заштите животне средине и управљања отпадом су дефинисане Статутом општине Ириг и у најкраћем се односе на обавезе да: уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности као што су пречишћавање и дистрибуција воде, пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода, одржавање чистоће у градовима и насељима, одржавање депонија, уређивање, одржавање и коришћење пијаца, паркова, зелених, рекреационих и других јавних површина, старање о заштити животне средине, доношење програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне, акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђивање посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине. Поред одредби Статута којима су дефинисане надлежности у области заштите животне средине, Општинска Управа Ириг је усвојила План управљања отпадом којим су дефинисани процедуре и планови да се побољша управљање отпадом успостављањем система превенције настајања отпада, поновног коришћења материјала, рециклаже, сакупљања опасног кућног отпада и сл.

Према Националној стратегији за управљање отпадом за период од 2010. до 2019. Општина Ириг припада РЕЦ 5 мрежи рециклажних центара заједно са општинама Сремска Митровица, Шид, Рума, Пећинци, Шабац, Богатић, Владимирци, Лозница, Крупањ и Мали Зворник, обухвата подручје од 531.927 становника који дневно генеришу 329 тона отпада.

5.6.1. Управљање отпадом и загађење природних ресурса

Општина Ириг уређује и обезбеђује услове за обављање и развој комуналних делатности и уређује начин организовања послова у вршењу комуналних делатности на територији општине Ириг као и послове унапређења и заштите животне средине. Скупштина општина Ириг основала је одлуком из 01. јануара 1979. године Јавно комунално предузеће "Комуналац" Ириг, чија је једна од основних делатности организовано сакупљање, одвожење и депоновање отпада на подручју општине Ириг.

Преко својих органа и инспекцијских служби (комунална и инспекција за заштиту животне средине) врши контролу и надзор над спровођењем закона и прописа у области поступања са отпадом, врши увид и контролу рада ЈП "Комуналац" Ириг, обавља и друге послове ради стварања услова за задовољавање потреба становништва општине Ириг у области комуналних услуга и заштити животне средине. Скупштина општине Ириг оснивач је Фонда за заштиту животне средине - "ЕКО фонда" општине Ириг, чија је основна делатност заштита, очување и унапређење животне средине.

ЈП "Комуналац" Ириг на основу сачињених уговора о пружању услуга, прикупља и одвози смеће на депонију из свих месних заједница на територији општине Ириг. Не врши се примарна селекција отпада, као ни организовано сакупљање секундарних сировина, осим ПЕТ амбалаже. Отпад се прикупља у кантама (кућно смеће), затим судовима-контејнерима од 1,1m³ и контејнерима од 5m³, контејнерима за одвојено прикупљање секундарних сировина односно ПЕТ амбалаже.

Транспортна возила су у власништву ЈП "Комуналац" Ириг и има три камиона МАН кипер 1982. годиште, ФАП аутоподизач 2008. годиште, Мерцедес смећар 1987. годиште, трактор с приколицом и радна машина УЛТ. Сакупљање, транспорт и депоновање смећа обављају возила Мерцедес 16-22 са потисном плочом носивости 16 тона и ФАП 1417 аутоподизач за контејнере од 5m³ и по потреби трактор с приколицом.

Табела 18. Број становника и количина генерисаног отпада по насељима

Назив насеља	Број становника по попису из 2002.	Количина отпада у кг на дан
Ириг	4.848	2.424
Врдник	3.704	1.852
Крушедол село	388	194
Крушедол прњавор	277	139
Гретег	87	44
Нерадин	551	276
Ривица	657	329
Јазак	1.100	550
Мала Ремета	151	76
Шатринци	398	199
Добродол	127	64
Велика Ремета	42	21

Депонија смећа налази се на излазу из Ирига, на месном путу за Руму у индустријској зони који се назива потез Батинци. Окружена је обрадивим пољопривредним земљиштем. На депонији се врши свакодневно одлагање отпада.

Лоцирана је на парцелама: 6845,6846,6847,7413. Већина ових парцела је у приватном власништву. Депонија је дата на управљање ЈП "Комуналац" Ириг.

Кроз депонију је пролазни приступни пут са чије леве и десне стране се одлаже отпад. Пут је неасфалтиран, земљани те је при лошим временским условима отежан пролаз камиона.

Слика 4. Депонија општине

Ириг

Поред наведене главне депоније, постоји и одређени број дивљих депонија, у сваком насељу бар по једна. Ове депоније настале су највише људским немаром и slabим радом инспекцијских служби.

На територији општине се налази 16 дивљих депонија и то су:

- Мала Ремета, код економије
- Јазак, код фабрике воде
- Врдник, стара колонија код бање
- Ривица, код фудбалског игралишта
- Ириг, касарна
- Ириг, викенд зона
- Ириг, Партизанска капија
- Нерадин, код фудбалског игралишта
- Нерадин, чесма Св. Николе
- Крушедол Прњавор према Гретегу

- Круshedол село, код економије
- Круshedол село, пут Р – 130, Банстол
- Велика Ремета, партизански пут
- Шатринци
- Добродол
- Грgetег, поред потока

У циљу смањења негативних утицаја на животну средину, неопходно је затварање и санација дивљих депонија, што до сада није урађено због недостатка финансијских средстава. Уједно, потребно је и обезбеђење новог простора за одлагање отпада, које је дефинисано пројектом изградње регионалног центра за управљање отпадом Сремска Митровица. На овај начин отпад би се допремао у један регионални центар где би се вршила његова сепарација и рециклажа, по европским стандардима и савременој пракси.

Табела 19. Основни показатељи ЈП „Комуналац“ Ириг

ОПШТИНА	ИРИГ
Број становника обухваћених сакупљањем отпада	12.329
Број насеља из којих се врши сакупљање отпада	12
Опрема за сакупљање отпада	Број јединица за сакупљање отпада
Контејнери до 5 м ³	20
Контејнери до 1.1 м ³	9
Контејнери за прикупљање секундарних	5
Механизација за сакупљање отпада	Број возила
Аутоподизачи	1
Смећари	1
Трактор с приколицом	1
Механизација на депонији	Број возила
Радна машина- УЛТ	1
Машина за кошење траве СТИХЛ	1
Запослени	Број радника
На сакупљању отпада	9
На одлагању отпада	9
Број радних дана годишње	200

Што се тиче загађења природних ресурса, у овој анализи је најважније споменути загађење земљишта и воде, с обзиром да се становници општине Ириг у највећој мери баве пољопривредним активностима. Примена интензивних агрохемијских мера заштите култура доводе до загађења природних добара у облику воде и земљишта, а негативни ефекти се кроз ланац исхране биљака и животиња даље шире. Интензивном пољопривредом отварају се могућности продора врста које нису аутохтоне за очуване делове природе, што изазива и пад диверзитета врста и долази до фрагментације

станишта. У циљу очувања бројних заштићених врста неопходна је ревитализација станишта. Стално загађивање земљишта веома неповољно утиче и на развој сточарства. Због непостојања посебно развијене индустрије, општина Ириг се може сматрати локалном средином незагађених природних ресурса.

5.6.2. Природна баштина и биодиверзитет

Према међународним критеријумима Светске уније за заштиту природе и Светског мониторинг центра, Србија заједно са планинским подручјем Бугарске представља један од 6 европских, односно 153 светска центра биолошког диверзитета. Што се Војводине тиче, скоро 80% њене територије представља аграрно подручје са интензивном пољопривредном производњом, док се развојем саобраћајница, насеља и пратеће инфраструктуре, све више утиче на нестатак природних станишта и стварање баријера за већину врста. Како би се успоставио одржив развој Војводине, велика пажња у циљу очувања, посвећује се развоју екотуристичких садржаја у заштићеним подручјима. На овај начин врши се промоција и едукација, обезбеђују се додатна средства за заштиту природних вредности и даје допринос популаризацији заштите.

На територији општине Ириг постоје заштићене области и то: половина општине се налази у зони заштите Националног парка Фрушка гора и самим тим је рестриктивна градња, крчење шуме, подизање засада и др. Заштићене области су и пашњаци у атару села Крушедол, Ремета, Ириг, Јазак као биодиверзитет, станиште текуница и хранилиште орлова крсташа.

Сем Националног парка и појединачних споменика природе, општина нема природне ресурсе. Користи се геотермална вода у бањи Врдник уз дораду. Постоје два споменика природе на територији општине Ириг и то: Храст китњак у Националном парку на путу Врдник - Змајевац, старости око 590 година и стабло Оскоруше на парцели корисника ПСД "Лаза Марковић" Ириг, старости 470 година.

У зависности од рељефних карактеристика на територији општине Ириг разликују се флористичке и фаунистичке заједнице предела Фрушке горе и лесне заравни.

На формирање шумског покривача у северном делу иришке општине великог утицаја имао је рељеф, земљиште, клима и хидрографија, али на ту вегетацију утицаја је имао и антропогени фактор. Фрушкогорска област представља једину област у Срему у којој доминирају шуме. Оне покривају 13,5 % територије Срема. На Фрушкој гори издвојено је шест шумских заједница које се налазе у пределу иришке општине: заједница брдске букве и липе, заједница брдске букве, китњака и фестуке, букова шума са маховинама, заједница храста китњака и граба са костриком, чиста китњакова шума са фестуком и чиста китњакова шума са кисељаком. Поред шума на Фрушкој гори сусрећу

се и травне површине. Насупрот Фрушкој гори, на фрушкогорској лесној заравни шума готово да нема. Само понегде се сусрећу шумарци, а далеко чешће су пашњаци са представницама степских трава. Представници ових трава су: мајчина душица, суноврати, бела детелина, ковиљ, гркуса, трбуља, звездица и друге. Контролисано брање ливадског цвећа уз организацију шетњи тзв. стазама здравља могло би се окарактерисати као значајан сегмент туристичке понуде насеља општине чиме би се боравак учинио разноврснијим. Шетња стазама има и едукативну улогу (упознавање са ливадским цвећем, њиховим значајем, заштитом). Боравак у шумама Фрушке горе стимулативно делује на особе оболеле од хроничних респираторних и кардиоваскуларних инфекција. Атарски предео је највише засејан кукурузом и пшеницом, мање сунцокретом, детелином и конопљом. Долинске стране и лесне падине су под виноградима и воћњацима, мада се под воћњацима налазе и зиратно земљиште, а у новије време нарочито око викенд кућа. Животињски свет у многоме зависи од биљног. У шумском појасу налазе се дивље свиње, срне и јелени, затим лисице, јазавци и зечеви. Фрушка горе је релативно богата и орнитофауном. Овде се може сусрести орао крсташ, док сури орао и орао стекавац само повремено посећују Фрушку гору. Поред њих могу се срести кос, славуј, царица и сеница. У пределу лесне заравни јављају се пољски мишеви, зечеви, препелице и друго. Богат и разноврстан фаунистички састав, основа је за развој ловног туризма на овом подручју, који све више добија на значају.

5.6.3. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Како се званична статистика, током редовних пописа не бави карактеристикама зграда на основу којих се може оценити њихов квалитет по питању енергетских карактеристика, спроведена су обимна истраживања на терену, а на основу њихових резултата можемо говорити о моделу стамбених зграда на територији Војводине.

У општини Ириг до сада нису спроведена теренска истраживања и нису направљене анализе и типологије стамбеног фонда индивидуалних и јавних зграда али се трендови који се односе на Војводину могу применити и на општину Ириг.

Око 93% објеката у општини су индивидуални објекти. Пошто је ово сеоско подручје највећи део њих спада у категорију слободностојећих. Према анализи периода градње објеката највећи број објеката (преко 80%) подигнут је у периоду између 1919. и 1980. године. Овакви подаци могу се делимично објаснити друштвено-економском ситуацијом у последње две деценије али и великим бројем очуваних старих објеката који се и данас користе за становање. Осим слободностојећих објеката, који чине највећи проценат изграђених објеката, значајно је напоменути да су куће у низу присутне у свим периодима грађења.

Објекти који су грађени пре 1919. године у сеоским подручјима грађени су од набоја. Ћерпич (непечена цигла) у том периоду је коришћена као допунски материјал за иградњу сеоских објеката или као основни материјал.

У периоду између два светска рата набој остаје доминантни материјал за грађење, али све више објеката се гради и од непечене цигле. Тада су се градили објекти који су приземни, са таваном који се не користи за боравак. Међуспратне конструкције су дрвене, са иловачом као завршним слојем.

У периоду после Другог светског рата мешају се материјали за грађење, утолико што печена опека постаје најчешће примењиван материјал, а касније опекарски шупљи блок. Дрвена међуспратна конструкција са каратаваном примењује се код приземних објеката који имају тавански простор у коме се борави.

На објектима грађеним од 70-тих година прошлог века почињу да се примењују новији типови међуспратних конструкција, најчешће ситноробрасте са опекарским испунама. Индивидуални објекти у овом региону су грађени са завршним косим кровом конструкцијом од дрвене грађе. Најчешће је примењиван цреп као покривач и то раван (бибер) цреп, а код објеката грађених касније – жљебасти цреп.

Термоизолација је примењена код објеката грађених у последњих двадесет година, док су спорадични примери старијих објеката који су термички изоловани. Накнадно постављање термоизолације код старијих објеката врши се на објектима који су грађени после 1945. године од печене цигле, а објекти грађени пре тога, од традиционалних материјала (набоја или ћерпича) остају неизоловани. Овакво стање може се објаснити добрим акумулационим карактеристикама набоја и ћерпича и природном регулацијом влажности унутрашњег простора код објеката који су грађени овим материјалима, те се не показује потреба за додатном изолацијом.

Може се рећи да је термоизолација уграђена на око 20% зграда. При томе од 16% зграда које имају уграђену термоизолацију у термички омотач, 75% има изолацију дебљину од 5 cm, што значи да само 8% зграда има изолацију која задовољава старе стандарде, који су далеко блажи од нових прописа донетих 2011. године. Мање од 2% укупног броја анализираних зграда има уграђену изолацију дебљине 10 cm у фасадне зидове, што би по данашњим прописима представљало минимум.

Једнопородичне стамбене зграде у пракси су најчешће грађене мимо званичне процедуре, без грађевинске дозволе, као нелегални објекти, без подршке стручњака, па је поштовање стандарда градње изузетно ретко. Такође, за велики број ових зграда можемо рећи да је још увек незавршен, без завршне фасадне обраде и фасаде (готово 40% зграда изграђених у последњих двадесет година).

Што се тиче прозора, у Србији се већ деценијама користи двоструки прозор. Прво је у пракси коришћен двоструки прозор са широком кутијом, касније се прешло на двоструке

прозоре са узаном кутијом, да би се задњих година искључиво уграђивали једноструки прозори са изолационим стаклом. Прозори су обично имали ролетне, било да су спољашње дрвене ролетне или ређе, капци или унутрашње платнене ролетне. Данас се углавном уграђују алуминијумске ролетне. Савремени прозори су претежно пластични, са изолационим стаклом, превасходно зато што је њихова цена на тржишту прихватљива, док се остали типови прозора као што су дрвени, алуминијумски или комбинација алуминијум-дрво ређе уграђују.

Најчешће примењиван начин грејања индивидуалних објеката у општини Ириг су појединачне пећи које користе чврсто гориво, углавном дрво. Код старијих објеката (до 1945. године) постојала је традиција грађења високих, зиданих пећи од ћерпича. Пећи су узидане у зид ка кухињи или постави, тако да је ложење вршено из те суседне просторије, која је обично имала директну везу са спољним простором. На овај начин избегнуто је прљање собе и једноставно решавано допремање огрева до ложишта. Код старих сеоских кућа које немају очуване зидане пећи, шпорети на дрва представљају основни вид грејања. Новији објекти такође, у највећој мери, користе појединачне пећи за загревање, а као огрев најчешће се користе дрво, затим угаљ, а најређе гас, пошто не постоји разграната мрежа гасних инсталација по целој општини (постоји само у њеном мањем делу), као и због његове превисоке цене на тржишту. Остали енергенти су занемарљиво заступљени. Нажалост, дрво које се користи је добијено сечом шума, док се пелет добија од дрвеног отпада који представља квалитетнији енергент, код нас веома мало (готово занемарљиво) користи.

Кад се говори о хлађењу, један део кућа нема инсталиране техничке системе за хлађење, док су у знатном проценту кућа инсталирани клима уређаји. Системи за климатизацију и вентилацију углавном нису уграђени. Снабдевање санитарном топлом водом се у великом проценту врши преко електричних бојлера. За рад осветљења и помоћних система се користи електрична енергија.

Површина кућа која се током зимских месеци греје је веома мала. Често се у великим породичним кућама површине више стотина метара квадратних зими греје једна или две просторије, што указује и на незадовољавајући економски статус становништва, низак комфор становања, али и на негативне демографске трендове.

Значајно је истаћи да постоји свест људи да живе у енергетски неефикасним кућама, које им не омогућавају довољно квалитетан живот, као и да су санације и реконструкције неопходне у најскоријем периоду.

Што се тиче **зграда за вишепородично становање** може се рећи да је њихов број у општини веома мали, да су компактне форме, а што се типа изградње тиче најзаступљенији су слободностојећи објекти, а приближно су једнако заступљене зграде типа ламела у низу. У питању су зграде мање спратности, са мањим бројем станова, што се може образложити и постојањем урбанистичке регулативе која задњих двадесетак година

забрањује изградњу стамбених зграда велике спратности. Третман фасаде у великој мери је одрађен примењеним архитектонским стилем, традицијом, расположивим материјалима, у зависности је од развоја технике и технологије грађења, развоја грађевинске индустрије. Као доминантна фасадна облога користи се малтер, а у много мањем обиму се јављају фасадна опека и бетон, док је примена осталих материјала занемарљива. Што се система за грејање, хлађење и припрему санитарне топле воде тиче идентична је прича као код зграда за индивидуално становање пошто у општини не постоји систем даљинског грејања.

Ако говоримо о **јавним зградама** у општини Ириг, анализа потрошње енергената у њима није рађена, односно нису прављени годишњи енергетски биланси потрошње. Један од разлога за то је што није ангажовано лице које ће радити послове енергетског менаџера. Може се рећи да су ти објекти који су грађени у периоду 1919. - 1980. године и да њихови фасадни зидови нису изоловани. Готово на свим објектима је извршена делимична енергетске санација постављањем пластичних врата и прозора. Начин њихове уградње такође може бити дискутабилан. Што се енергетната за загревање тиче најчешће се користи гас (етажни котлови и гасне пећи), течно и чврсто фосилно гориво (центално грејање). Веома често се за догревање просторија користе клима уређаји и електричне грејалице, што наравно у билансу чини додатни трошак.

Што се хлађења тиче, најчешће се користе клима уређаји. Санитарна топла вода се добија електричним бојлерима. Генерално се може рећи да не постоји систем праћења потрошње енергената и да је све препуштено индивидуалној процени корисника.

Веома је важно напоменути и систем јавне расвете по насељеним местима који ствара додатне, значајне трошкове. Мада је систем модернизован, постављањем квалитетнијих светиљки и сијалица, до данас нису рађене знатније интервенције на систему управљања овим системом, мада је простор за то огроман.

Што се тиче коришћења **обновљивих извора енергије (зелене енергије)** може се констатовати да је њихова примена како у зградама индивидуалног, колективног становања тако и у јавним зградама незнатна, мада постоји изузетан потенцијал за то. Анализе су показале да ово подручје Војводине има изузетно велики број сунчаних дана али је коришћење соларне енергије незнатно (соларни панели, фотонапонске ћелије...). Анализа енергије ветра („ружа ветрова“) није показала потенцијал за постављање ветропаркова.

На подручју општине постоје огромне резерве термалне воде (подручје Врдника) константне температуре око 32,8 °C али да сада нису извршена додатна испитивања и стављање у функцију (даљинско грејање, термалне пумпе...) овог геотермалног потенцијала. Исти тако, огромне резерве каменог угља на којима Врдник лежи нису довољно истражене, мада су могућности његовог коришћења у енергетске сврхе огромне. Не треба

заборавити ни значајне количине биомасе које се могу обезбедити (остасти дрвета, жетвени остасти...), а који могу послужити за изградњу постројења којим би се грејала цела насеља.

Једном речју, потребно је извршити свеобухватну анализу енергетских ресурса општине и ставити их у функцију на најрационалнији начин. За све то је неопходно урадити **Стратегију енергетског развоја општине Ириг**, обезбедити материјална средства и стручне кадрове који се баве овом проблематиком.

5.7. Просторно уређење и инфраструктура

Просторни план општине Ириг усвојен је половином 2014. године, а обухвата површину од 230,28 км², од чега 4.587 хектара припада подручју Националног парка „Фрушка гора“ и 9.600 хектара заштитне зоне.

Стратегија развоја планског подручја садржи анализе постојеће документације за планско подручје, резултате урађених експертиза по разним областима, опис стања, потенцијала и ограничења на планском подручју и предлог основних и посебних циљева, предлог основних правила коришћења, уређења и заштите и развоја планског подручја, евиденцију и могућност решавања конфликта у простору на принципима одрживог развоја, варијанте развоја, смернице и избор приоритета развоја и друге елементе који су од значаја за израду просторног плана.

5.7.1. Просторно-урбанистичко планирање

Када се говори о плановима просторног уређења, кључни документ је Просторни план Републике Србије. Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године утврђују се дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Просторни план се разрађује регионалним просторним плановима, просторним плановима подручја посебне намене, просторним плановима за подручја утврђена Просторним планом Републике Србије, просторним плановима јединица локалне самоуправе, урбанистичким плановима, плановима и програмима развоја. Општина Ириг усвојила је 2014. године Просторни план општине.

5.7.2. Водопривредна инфраструктура

Послови одржавања и експлоатације водовода за територију општине Ириг уговором су додељени ЈП „Водовод“ Рума. Удруживањем средстава у циљу изградње објеката водоснабдевања (уговор из 1983.) и уступањем послова одржавања и управљања водоводном мрежом (уговор из 1990.), ЈП „Водовод“ Рума одговорно је за редовно снабдевање квалитетном водом становника Ирига, Врдника и Ривице. Извор снабдевања насеља општине Ириг је различит и то:

- Ириг, Врдник и Ривица се снабдевају из Регионалног система Рума-Ириг
- Добродол, Шатринци, Крушедолски Прњавор и Крушедол су под ингеренцијом ЈП „Водовод“ Рума
- Мала Ремета, Јазак и Јазачки Прњавор имају локалне водоводе којим управљају месне заједнице
- Нерадин, Гретег и Велика Ремета немају организовано водоснабдевање

Укупан број прикључака¹² које одржава ЈП „Водовод“ Рума на територији општине Ириг је 4.719.

Један од основних проблема водоснабдевања иришке општине јесу велике висинске разлике од места са ког се вода шаље до корисниа, због чека постоји више подстаница, али високи притисци узрокују честе кварове на межи и прекиде и водоснабдевању, пре свега због старе и дотрајале мреже.

У циљу решавања проблематике водовода требало би решити питање обнављања бунара и „уско грло“ магистралног цевовода (ø 500 mm представља). Изградња новог цевовода би омогућила повезивање новопланираних објеката, квалитетније снабдевање већ прикључених насеља, повезивање насеља која имају локална изворишта и оних насеља која су без организованог водоснабдевања.

5.7.3. Канализациона мрежа

Покривеност општине канализационом мрежом (фекална) је око 45%¹³ (делимично у насељеним местима Ириг и Врдник). Поред проблема недовољне покривености канализационом мрежом је и неадекватан третман отпадних вода. Канализација за прихват и евакуацију отпадних вода у насељима која нису покривени канализационом мрежом, одвија се путем водопрпусних септичких јама и упојних бунара, што доводи до загађења воде и локалног издизања нивоа подземних вода пре издани. Присутна је и опасност од вертикалног транспорта загађења до водоносних слојева друге издани, ресурса воде за пиће. Систем пречишћавања отпадних вода није реализован

¹² Податак април 2014.год.

¹³ Подаци добијени од Фонда за грађ.земљиште, изградњу и одржавање ком.објеката, локалних и некатегорисаних путева општине Ириг

ни у једном насељу општине, већ се прикупљена отпадна вода упушта у реципијенте без икаквог претходног пречишћавања. Одвођење атмосферских вода у свим насељима се одвија преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице. Мрежа канала је на појединим местима у лошем стању (канални су затрпани или обрасли растињем) и функционише као упојни канали. Постигнути степен изграђености је веома низак.

5.7.4. Електроенергетски систем

Домаћинства у општини Ириг имају редовну снабдевеност електричном енергијом. Снабдевање електричном енергијом потрошача на територији општине Ириг обезбеђено је из више праваца¹⁴. Насеља Врдник, Јазак и Мала Ремета се снабдевају електричном енергијом из ТС 35/10kV "Врдник" преко 10kV мреже. Насеља Крушедол Село и Крушедол Прњавор се снабдевају електричном енергијом из ТС "Инђија" трансформација 110/20 kV. Југоисточни део Ирига са радном зоном и насеље Ривица се снабдевају из ТС "Рума 2" 110/20 kV преко једног 20kV извода. Остали део Општине се снабдева из ТС 35/10kV "Рума Север" преко 10kV мреже. На подручју општине Ириг изграђен је 110 kV далековод бр. 124/1 Нови Сад 1-Рума 1. и бр. 104/6 Инђија-Нови Сад 6. На датом простору постоји изграђена средњенапонска 35 kV, 20 kV и 10 kV мрежа, као и нисконапонска 0,4 kV и припадајуће трафостанице.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница.

5.7.5. Гасоводна инфраструктура

На територији општине Ириг постојећа гасоводна инфраструктура није на задовољавајућем нивоу јер већина насеља нису гасификована. Снабдевање гасом потрошача на простору општине Ириг обезбеђено је из разводног гасовода високог притиска РГ-04-17 на који је прикључена ГМРС "Путинци", односно са ГМРС "Путинци". Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на територији општине Ириг, пружају могућност њеног даљег развоја и проширења у циљу гасификације свих насеља и бољу експлоатацију земног гаса.

5.7.6. Пошта и јавна телекомуникациона инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура, на подручју општине Ириг, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, радио-базне станице,

¹⁴ Извор: Стратегија одрживог развоја општине Ириг 2008-2018

спојни путеви и примарна мрежа у насељима већим делом, и по квалитету, и по капацитету није на задовољавајућем нивоу¹⁵. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, велики део је изграђен надземно и недовољног капацитета.

У мањим насељима, још увек није извршена аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система. Спојни путеви између телефонских централа делом су остварени оптичким кабловима. Месна ТТ мрежа у већини насеља такође није осавременењена, секундарна мрежа је углавном још увек ваздушна.

Преко простора општине Ириг прелазе:

- радио-релејни коридори ЈП РТС-а: Иришки Венац –Београд, Иришки Венац – Гучево,
- у мобилним телекомуникацијама: Ириг – Рума, Врдник – Пећинци, Инђија – Бранковац, Стара Пазова – Бранковац, Бранковац – Пећинци, Бранковац – Рума, Бранковац – ТКЦ Београд.

За потребе система GSM мреже мобилних телекомуникација на простору општине Ириг изграђене су базне радио-станице у КО Врдник и КО Ириг. Преко предајника на Бранковцу, Иришком Венцу и насељу Ириг, на територији општине Ириг, омогућено је покривање радио и ТВ програмима.

5.7.7. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

Закон о јавним путевима прописује да државним путевима на територији РС управља ЈП „Путеви Србије“, које је основано од стране Владе РС, а истим може управљати и привредно друштво, односно друго правно лице, док су сами услови овог управљања дефинисани Законом о обављању делатности од општег интереса. Поменути Закон указује и на надлежност Општинске управе у смислу прописивања критеријума и доношењу аката о категоризацији општинских путева и улица, доноси прописе који се односе на одржавање истих, али и да одређује правац односно промену правца државног пута који пролази кроз насеље уз претходно прибављену сагласност надлежног министарства.

Општина Ириг је због свог специфичног географског положаја оријентисана једино на друмски саобраћај.

Државни пут Ib реда бр. 21 (М-21), Нови Сад – Ириг – Рума – Шабац - Коцељева-Ваљево – Косјерић – Пожега – Ариље – Ивањица - Сјеница, се утврђује у оквиру новог путног коридора, као вишетрачни пут на основном путном правцу ДП бр.12 (М-7) – Е-75 - Нови Сад – Рума – Шабац – Лозница – граница БиХ. Овај путни коридор проистиче из ППРС и РПП АПВ и као такав пренет у оквиру деоница које се налазе на територији

¹⁵ Извор: Стратегија одрживог развоја општине Ириг 2008-2018

општине Ириг. Такође је утврђен оптималан број и врста раскрсница узимајући у обзир да се ради о вишетрачном путу који захтева комплексније сагледавање саобраћајних, просторних, урбанистичких и других услова укрштања. Основни циљ реализације овог путног правца је побољшања саобраћајних услова (проточност и еколошки аспект) и геометријских елемената пута (безбедност кретања), посебно у делу око насеља Ириг (обилазница) и у оквиру НП Фрушка Гора (тунел Иришки Венац).

Такође државни пут Пб реда бр. 313 (Р-130)1, Раковац – Змајевац – Врдник - Ириг- Крушедол - Марадик - веза са државним путем 100 се задржава у оквиру утврђеног коридора (наслеђене трасе атарских путева) са низом елемената који угрожавају безбедност одвијања саобраћаја и утичу на отежану проходност током зиме. У наредном планском периоду потребно га је реконструкцијом и појединим захватима довести на потребан ниво услуге државног пута П реда.

Државни пут Пб реда бр. 314 (Р-106)1, Ердвик – Бингула – Чалма – Манђелос - Велики Радинци - Рума - веза са државним путем 120, само мањим делом пролази кроз општину Ириг (~ 2 km), задржава се у оквиру постојећег коридора уз побољшање елемената у функцији квалитетнијег међуопштинског повезивања (Шид – Сремска Митровица – Ириг – Рума – Стара Пазова).

5.7.8. Јавна предузећа

Комуналну делатност на територији општине Ириг обавља ЈП „Комуналац“, основано 1979. године, у ком је запослено 39 радника у две радне јединице (Ириг и Врдник) Послови коју су поверени наведеном јавном предузећу су: одржавање чистоће одношењем смећа и чишћењем јавних површина; сахрањивање и одржавање гробља; одржавање проходности локалних путева у зимском периоду; подизање и одржавање зелених површина; димничарске услуге, одржавање пијаци у Иригу и Врднику; уклањање и санитација уинулих животиња, сакупљање отпада секундарних сировина; зоохигијенска служба и извршавање радова по налогу комуналне инспекције. Од 2009. године „Комуналац“ одвози смеће на депоније из свих насељених места на територији општине Ириг.

6. Визија развоја општине Ириг, стратешки циљеви и фокуси

Визија, као сажети приказ жељеног будућег стања, указује на то где општина Ириг жели да буде у ближој али и даљој будућности, какву слику о себи жели да изгради. Визија је амбициозна али и остварива смерница развоја, односно закључак који се намеће из конкретних дефинисаних приоритета, циљева и разрађених мера, али уједно и идеја из које произлазе стратешки приоритети, циљеви и развојни пројекти.

Визија развоја општине Ириг је:

Визија: Општина задовољних људи који живе у очуваној животној средини, савремене пољопривреде и предузетништва, развијених школских, културних, спортских и социјалних програма доследних човеку који живи у 21. веку.

Подручје општине Ириг до 2020. године ће:

- бити центар фрушкогорске регије за развој предузетништва, туризма и прерађивачке индустрије,
- чинити максималне напоре у правцу развоја друштвене инфраструктуре, као и подизање квалитета система образовања, спорта, здравства, социјалне заштите и цивилног друштва
- бити подручје које ће младима омогућити предуслове да своју будућност стварају на здравим и одрживим темељима
- на рационалан начин користити природне ресурсе и валоризовати све предности подручја Националног парка Фрушка гора
- унапредити заштиту животне средине и принципа коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије и енергетске ефикасности
- створити модерну и ефикасну општинску администрацију у функцији грађана и интензивнијег инвестирања у развој локалне заједнице

6.1. Стратешки циљеви развоја општине Ириг

Стратешки циљеви развоја општине Ириг за период 2014-2020 су дефинисани кроз:

1. Изграђени темељи подршке за развој пољопривреде, прерађивачке индустрије, малог и средњег предузетништва и туризма у функцији повећања конкурентности локалне економије, запошљавања и животног стандарда становништва

2. Унапређен квалитет кадрова и инфраструктуре у области здравства, образовања, културе и спорта уз развијене социјалне програме и партнерство са цивилним друштвом као и јачање опште друштвене одговорности свих актера укључених у развој ових делатности

3. Развијена комунална инфраструктура и планско управљање простором кроз обезбеђено одрживо коришћење природних ресурса и смањен негативан утицај на животну средину

Стратешки циљ 1. Изграђени темељи подршке за развој пољопривреде, прерађивачке индустрије, малог и средњег предузетништва и туризма у функцији повећања конкурентности локалне економије, запошљавања и животног стандарда становништва

На основу урађене социо-економске анализе, општина Ириг располаже значајним површинама пољопривредног земљишта погодним за интензивирање пољопривредне производње у сегментима у којима је већ евидентан континуирани раст и за које постоје реалне предиспозиције за даље унапређење, и с тим у вези неоспорне потребе за развојем прерађивачко-прехранбене индустрије, пре свега у областима прераде воћа, винове лозе, меса и млека, меда, рибе, шумског и лековитог биља.

Традиција у предузетништву, изузетно повољна геостратешка позиција општине, постојећи неискоришћени привредни капацитети, конкурентност за пословање у односу на окружење, као и други повољни фактори добру основу за интензивнији развој предузетништва и већег учешћа производних делатности у структури укупне локалне економије.

Природна богатства, а пре свега Национални парк Фрушка гора, мастер план развоја НПФГ и као и државни и међународни програми за одрживи развој НПФГ су јединствене претпоставке за развој интензивног туризма и туристичке привреде, па самим тим и мултипликатор за развој низа других везаних делатности, туристичке привреде, услужних делатности и др.

Изузетан географски положај, добра саобраћајна повезаност као и близина два највећа тржишта у Републици (Београда и Новог Сада), омогућава да општина Ириг буде главни трговински, дистрибутивни и логистички центар сремског региона у којем ће се реализовати многобројни инфраструктурни пројекти и на тај начин би се значајно ангажовали постојећи ресурси.

Стратешки циљ 2. Унапређен квалитет кадрова и инфраструктуре у области здравства, образовања, културе и спорта уз развијене социјалне програме и партнерство са цивилним друштвом као и јачање опште друштвене одговорности свих актера укључених у развој ових делатности

Садашње стање друштвене инфраструктуре на подручју општине Ириг није на задовољавајућем нивоу, пре свега у области спорта, културе и социјалне заштите. Ако се узме у обзир да је данас велики број социјално угрожених и рањивих категорија, пре свега најстаријих и младих категорија становништва, неопходно је активирање свих ресурса како би се друштвена инфраструктура подручја прилагодила све захтевнијим потребама које доноси модерно доба. Материјална предпоставка и у овој области представља највећи проблем али је нематеријални сегмент и могућност његовог утицаја на бољитак знатно израженији него у другим областима деловања локалне заједнице. Другим речима, постоје бројне могућности за унапређење квалитета услуга у друштвеним делатностима које нису везане директно за новац и материјална добра и на то би требало ставити посебан акценат. Мобилизацијом цивилног друштва и активнијим учешћем свих грађана могу се решити бројни проблеми локалне заједнице кроз пројекте грађанског активизма и друштвено одговорног понашања. Задатак локалне власти је да препозна ову снагу, створи институционални оквир за њен развој и активно мотивише и помаже повезивање, едукације и реализације свих „малих“ пројеката цивилног сектора.

У оквиру овог стратешког циља биће предложено неколико мера и значајнији број пројектних предлога који ће покушати да унапреде незадовољавајуће стање у области друштвених делатности. Евидентан је недостатак спортске и културне инфраструктуре, која директно (преко квалитета слободног времена) утиче на развој деце и омладине, социјалне инфраструктуре која би пружила адекватну бригу али и развојне могућности особама са посебним потребама, као и старима и немоћнима, али и образовне и здравствене инфраструктуре која представља основу за квалитетан развој сваке заједнице.

Стратешки циљ 3. Развијена комунална инфраструктура и планско управљање простором кроз обезбеђено одрживо коришћење природних ресурса и смањен негативан утицај на животну средину

Пред одговорним институцијама локалне самоуправе налазе се бројни изазови када је реч о инфраструктурним проблемима који нису прихватљиви временима у којима живимо. Изазов је тиме већи што се ради о пројектима који захтевају највише финансијских издатака, времена и припремних активности и у том погледу су најкомплекснији и најтежи за реализацију. Питања водовода, канализације, путева, гасификације и телекомуникационих инсталација су од виталног значаја за

функционисање сваке локалне средине. Због тога је потребно ставити посебан акценат на решавање инфраструктурних проблема на подручју општине Ириг.

Кључни термин који се провлачи кроз цео овај стратешки циљ јесте одрживост. Одрживи развој подразумева развој друштво успостављањем равнотеже између економских, еколошких и социјалних захтева у циљу осигурања задовољења потреба садашње генерације, уз такву употребу свих ресурса, да се омогући несметан развој и будућих генерација. Савремени процеси карактеристични за потрошачку генерацију којој припадамо, привредни и технолошки развој, све већи број становника и повећање различитости и обима њихових потреба, несумњиво су имале и неке негативне последице како на друштво, тако и на животну средину. Најдраматичнији и најдинамичнији негативни утицаји су се одразили на животну средину и природне ресурсе.

Природни ресурси општине Ириг у стратешки дефинисаном периоду захтевају велику пажњу с обзиром на деградацију пољопривредног земљишта несразмерном употребом вештачких ђубрива, угроженост шумских ресурса бесправном сечом, негативним утицајем саобраћаја на животну средину, загађеност водних ресурса, неконтролисаним управљањем комуналним отпадом, неадекватним коришћењем простора Националног парка Фрушка гора и многим другим проблемима. Пројекти који су дефинисани у оквиру овог стратешког циља би требали да пруже одговоре на све изазове који стоје пред комунално и просторно-плански уређенијом општином која се води одрживим принципима коришћења ресурса уз минималан утицај на животну средину.

7. Секторски развојни планови

7.1. План локалног економског развоја

7.1.1. Секторско фокусирање

Фокуси економског развоја општине Ириг су:

1. Повећање запослености и животног стандарда становништва
2. Унапређење пољопривредне производње и прерађивачке индустрије
3. Обезбеђивање услова за привлачење великих инвеститора и развој МСП сектора
4. Развој туризма кроз валоризацију природних и културних ресурса подручја

7.1.2. SWOT анализа економског развоја

Табела 20. SWOT анализа економског развоја

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Погољан географски положај - Близина великих потрошачких центара - Здрава животна средина као могућност за развој еколошке пољопривреде - Погољна надморска висина (од 150-450 метара) за развој виноградарства и воћарства - Близина главних саобраћајница - Раст површина под интензивним културама гајења - 330 предузетника (трговина, услужне делатности, производња) - 105 привредних друштава (предузећа) - Реализација пројекта - Радна зона 2 - 3 вештачке акумулације за наводњавање - Канцеларија АПР за отварање радње - Опште удружење предузетника - Погољни услови за развој пчеларства - Општина Ириг се простира на око 25% површине Националног парка "Фрушка гора" - Сировинска база - Вински подруми (Ковачевић, Мачак, Деурић), Премијер ракије (дуња, кајсије, шљива, виљамовка, лоза) као и знатан број малих произвођача вина - Сакупљачка и интензивна производња лековитог биља - Виноградарски крај и неговање виноградарске традиције у Иригу и Ривици - Образован кадар у ССШ „Борислав Михајловић Михиз“ у којој постоје смерови за туризам, угоститељство и винарство - Близина емитивних центара (Нови 	<ul style="list-style-type: none"> - Уситњеност поседа праћена разноврсном производњом - Нестручно руковођење пољопривредном производњом - Застарела и неисправна пољопривредна механизација - Непогољна старосна и образовна структура пољопривредног становништва - Неорганизован откуп пољопривредних производа - Индустијска инфраструктура (чест нестанак ел. енергије, пад напона у мрежи, гасификација, водоснабдевање, канализациона мрежа) - Не постоји локална агенција за развој МСПП - Предузећа не користе услуге стручњака у области маркетинга и менаџмента - Недогољна комуникације између привредника - Недостатак струковних удружења - Недостатак кадрова за нова занимања (аниматори, рекреатори, водичи) - Постојећа удружења су слабо организована - Неискоришћени потенцијали за органску производњу - Неискоришћени потенцијали ловног и риболовног туризма - Низак буџет Туристичке организације који се из општинског буџета одваја за промотивну делатност - Непостојање Стратегије развоја туризма на нивоу општине Ириг - Недогољна информисаност и свест локалног становништва о економски позитивним странама развоја туризма - Недогољни финансијски ресурси за улагање у туристичку инфраструктуру

Сад, Београд)

- Изузетно културно-историјско наслеђе краја (очувана архитектура, Прва Српска читаоница у Иригу, осам фрушкогорских манастира, Врдничка кула, Кипови, Рибарски трг...)

- Постојање богате историје као и неколико истакнутих стваралаца чије име и рад се веже за општину Ириг (Борислав Михајловић Михиз, Васа Ешкичевић, Милица Стојадиновић Српкиња, Доситеј Обрадовић...)

- Постојање Туристичке организације општине Ириг од 1996. Године

- Очувани природни ресурси (национални парк, заштићена природна добра, специфичне биљне заједнице и заштићене врсте)

- Термални извори и традиција бање Врдник

- Квалитетни медицинско-терапеутски програми

- Богатство руралног подручја

- Природни ресурси за производњу квалитетне и еколошки здраве хране и могућност развоја руралног туризма

- Постојање садржински разноликих манифестација (сусрети планинара, Федас, ЦАЦИБ, Видовдански сабор, Пударски дани...)

- Разноврсни смештајни капацитети: Еко Хотел у бањи Врдник са 5*, СБР Термал, смештај у домаћој радиности са око 450 лежајева (апартмани, собе, куће за одмор и сеоска туристичка домаћинства), конаци, мотел...

- Етно насеље Врдничка кула

- Недостатак туристичких пешачких и бициклистичких стаза којима би се простор повезао на међународном нивоу

- Недостатак кампинг простора

- Неуређеност парковских површина у бањи Врдник

- Недостатак и застарелост туристичке сигнализације

- Мали број домаћинстава који се баве сеоским туризмом

- Велики удео нерегистрованих издавалаца приватног смештаја у укупном броју издавалаца приватног смештаја (75 регистрованих издавалаца приватног смештаја на територији општине Ириг, а процењује се да је број нерегистрованих издавалаца приближно исти броју регистрованих)

- Слаба уплата боравишне таксе и пореза од стране издавалаца приватног смештаја

- Непостојање тачног податка о оствареним доласцима и ноћењима домаћих и страних туриста

- Природни ресурси и потенцијали као и магистрални пут нису довољно искоришћени

- Неодговарајуће и недовољно представљање атракција туристима (обиласци, културно-историјски споменици, манифестације, пратећи објекти и сл.)

- Организоване манифестације нису довољно посећене (локалног карактера и без већег економског ефекта)

- Недовољна промоција постојећих туристичких производа

- Недостатак финансијских средстава актера који се баве туризмом

- Мали број туристичких удружења

- Учесници у сеоском туризму нису довољно едуковани

- Неразвијена повезаност сеоских насеља са административним центром

- Непостојање додатних садржаја у туризму (музеји, рент-а-цар агенција, ноћни барови,

	<p>казино...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатак професионално обикованог туристичког производа - Сезоналност туристичке понуде (ниска просечна попуњеност смештаја “ван сезоне”) - Просечно задржавање гостију опада - Недовољно развијено предузетништво у туризму - Неразвијена трговинска понуда намењена туристима (сувенири и сл.) - Неумреженост носиоца туристичке понуде (непостојање заједничког наступа на туристичком тржишту) - Непостојање инфо пунктова на туристички значајним локацијама - Непостојање јавног превоза намењеног за разгледање општине - Недовољно финансијских средстава општине за сопствено учешће у пројектима
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Изградња нових прерађивачких капацитета у индустријској зони - Појава купаца из Русије и других земаља-могућност извоза - Раст цена пољопривредних производа на тржишту - Повољни кредити намењени пољопривреди - Усвојен Мастер план одрживог развоја Фрушке горе - Експлоатација глобалног раста у здравственом и бањском туризму - Реконструкција и опремање Специјане болнице - Развијање могућности за успостављање иницијатива за прекогранични регионални туризам 	<ul style="list-style-type: none"> - Превисоке цене репроматеријала и сировина потребних у пољопривреди - Политичке прилике - Нестабилан курс динара - Агресивнија маркетиншка кампања других општина и регија - Брз развој конкуренције бањских дестинација - Недовољна подршка развоју туризма на нивоу АП Војводине и Републике Србије - Неповољна старосна структура становништва (одлив стручне радне снаге и продуктивног становништва у друге регионе и земље

7.1.3. Оперативни циљеви економског развоја

Дефинисани оперативни циљеви економског развоја су:

ОЦ 1.1. Повећати укупну запосленост за 10% на територији општине до краја 2018.

ОЦ 1.2. Повећање засађених површина под воћем за 300ha и виноградима за 100ha, повећање производње меда, шумских плодова и лековитог биља за 20% до краја 2018.

ОЦ 1.3. Повећање сточног и рибљег фонда и пластеничке повртарске производње за 10% до краја 2018.

ОЦ 1.4. Привлачење минимум 3 велика инвеститора и најмање 25 новоотворених малих и средњих предузећа до краја 2018.

ОЦ 1.5. Повећање броја туриста за 30% и нових туристичких производа за 30% до краја 2018.

7.1.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Табела 21. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Стратешки документ вишег реда	Релевантне стратешке одреднице	Везе са оперативним циљевима
Европа 2020	Приоритетне области: 1. Паметан раст (развој економије засноване на знању и иновацијама) 2. Одрживи раст (истовремено подстиче конкурентност и производњу која се ефикасније односи према ресурсима) 3. Инклузивни раст (боља партиципација на тржишту рада, борба против сиромаштва и социјална кохезија)	ОЦ 1.1. ОЦ 1.2. ОЦ 1.3. ОЦ 1.4. ОЦ 1.5.
Програм развоја АП Војводине 2014. – 2020.	Стратешки приоритети: 1. Развој људских ресурса 2. Развој инфраструктуре и услова за пристојан живот и рад 3. Одрживи привредни раст 4. Развој институционалне инфраструктуре	ОЦ 1.1. ОЦ 1.2. ОЦ 1.3. ОЦ 1.4. ОЦ 1.5.

7.1.5. Програми, пројекти и мере економског развоја

Табела 22. Програми, пројекти и мере економског развоја

Програм	Р.Б.	Пројекат/Мера	Вежа са оперативним циљевима	Динамика имплементације				Носилац имплементације	Вредност пројекта
				Оријентациони период реализације					
				2015	2016	2017	2018		
1.1. Унапређење привредне инфраструктуре	1.1.1.	Припрема документације за изградњу индустријских зона	ОЦ 1.4.	*	*	*		Општина Ириг-Фонд за грађевинско земљиште	10.000.000,00
	1.1.2.	Унапређење институционалних и управљачких капацитета ЈЛС	ОЦ 1.4.		*			Општина Ириг	2.000.000,00
	1.1.3.	Унапређење делотворности и ефикасности рада институција у области управљања пројектима	ОЦ 1.4.			*		Општина Ириг	1.500.000,00
	1.1.4.	Израда каталога слободних локација за потенцијалне инвеститоре	ОЦ 1.4.	*				Општина Ириг	500.000,00
	1.1.5.	Израда пројектне документације за Центар за складиштење и дистрибуцију пољопривредних производа	ОЦ 1.4.	*	*			Општина Ириг	2.000.000,00
	1.1.6.	Израда плана активности за јачање услужног сектора и предузетништва	ОЦ 1.4.		*			Опште удружење предузетника Ириг	500.000,00
	1.1.7.	Изградња тржног центра за пласман	ОЦ 1.4.			*	*	Општина Ириг	500.000.000,00

		пољопривредних производа са складиштем и УЛО хладњачом капацитета 20 хиљаде тона							
1.2. Развој пољопривреде	1.2.1.	Израда Стратегије руралног развоја општине Ириг	ОЦ 1.1.	*	*			Општина Ириг	1.200.000,00
	1.2.2.	Оснивање и опремање пољочуварске службе	ОЦ 1.2.	*				Општина Ириг	1.000.000,00
	1.2.3.	Организација повртарске производње у заштићеним просторима	ОЦ 1.3.				*	Општина Ириг	1.000.000,00
	1.2.4.	План повећања сточног фонда и унапређења расног састава стоке	ОЦ 1.3.		*			Општина Ириг	1.000.000,00
	1.2.5.	Промоција удруживања задругара	ОЦ 1.2. – 1.4.			*		Општина Ириг	1.500.000,00
	1.2.6.	Постицаји за ревитализацију постојећих винограда и подизање нових засада винове лозе	ОЦ 1.2.		*			Општина Ириг	5.000.000,00
	1.2.7.	План континуиране контроле квалитета пољопривредног земљишта и употребе пестицида у пољопривреди	ОЦ 1.2. – 1.3.		*	*		Општина Ириг	1.000.000,00
	1.2.8.	Изградња система за наводњавање на територији општине Ириг	ОЦ 1.2. – 1.3.		*	*		Општина Ириг	10.000.000,00
	1.2.9.	Уређење каналске мреже у функцији одводњавање пољопривредног земљишта у свим насељима општине Ириг		*	*	*	*	ЈВП "Воде Војводине" Покрајински секретаријат за пољопривреду и Општина Ириг	50.000.000,00

	1.2.10.	Развој органске производње	ОЦ 1.2. – 1.3.			*		Агенција за рурални развој	2.000.000,00	
	1.2.11.	Успостављање Зимске школе за пољопривреднике	ОЦ 1.1. – 1.3.			*	*	*	Агенција за рурални развој	1.000.000,00
1.3. Развој прерађивачке индустрије	1.3.1.	Едукација о Global GAP-у и HACCP стандарду	ОЦ 1.1.	*				Општина Ириг Агенција за рурални развој	200.000,00	
	1.3.2.	Оснивање агробизнис центра и успостављање система подршке руралном развоју	ОЦ 1.1.			*		Општина Ириг	1.000.000,00	
	1.3.3.	Постицаји за развој прерађивачке индустрије воћа и поврћа	ОЦ 1.4.	*	*	*	*	Општина Ириг	2.000.000,00	
	1.3.4.	Програм развоја пчеларства	ОЦ 1.2.		*	*		Општина Ириг	1.000.000,00	
	1.3.5.	Сакупљање, узгој и дорада шумских плодова и лековитог биља	ОЦ 1.2.		*			Удружење жена	1.000.000,00	
	1.3.6.	Подршка брендирању производа и заштити географског порекла производа	ОЦ 1.4. – 1.5.			*	*	Агенција за рурални развој Општина Ириг	1.500.000,00	
1.4. Развој туризма	1.4.1.	Реконструкција постојећег винског подрума и изградња објекта за дегустацију и изложбу вина	ОЦ 1.5.	*	*			Туристичка организација општине Ириг	4.500.000,00	
	1.4.2.	Туристичко-спортско-едукативни центар Ириг-Хопово (планинарски дом)	ОЦ 1.5.		*	*	*	Општина Ириг и ПСД "Др Лаза Марковић"	55.000.000,00	

1.4.3.	Адаптација објекта „Рајковац“ у градски хотел	ОЦ 1.5.		*	*	*	Општина Ириг	35.000.000,00
1.4.4.	Постављање туристичке сигнализације	ОЦ 1.5.	*	*			Туристичка организација општине Ириг	3.000.000,00
1.4.5.	Развој сеоског туризма (едукација становништва и припрема програма)	ОЦ 1.5.		*	*		Туристичка организација општине Ириг	20.000.000,00
1.4.6.	Оспособљавање службе туристичких водича	ОЦ 1.5.		*			Туристичка организација општине Ириг	1.000.000,00
1.4.7.	Израда локалне Стратергије развоја туризма: бањско- рекреативног, спортског, ловног, школског, верског, еко и етно	ОЦ 1.5.		*			Општина Ириг	1.500.000,00
1.4.8.	Адаптација старе месне канцеларије у Нерадину у етно кућу	ОЦ 1.5.				*	Општина Ириг Месна заједница Нерадин	5.000.000,00
1.4.9.	Уређење простора око Врдничке куле	ОЦ 1.5.		*	*		Општина Ириг	10.000.000,00
1.4.10.	Завршетак изградње еко- етно туристичког комплекса у Шатринцима	ОЦ 1.5.			*	*	Општина Ириг Месна заједница Шатринци	10.000.000,00
1.4.11.	Израда студије оправданости и пројектне документације за изградњу Aqua парка	ОЦ 1.5.				*	Општина Ириг	12.500.000,00
1.4.12.	Припрема документације за реконструкцију и очување старог језгра у улици Милице Стојадиновић у Врднику	ОЦ 1.5.			*		Општина Ириг Месна заједница	1.500.000,00

								Врдник	
--	--	--	--	--	--	--	--	--------	--

7.2. План друштвеног развоја

7.2.1. Секторско фокусирање

Фокуси развоја друштвених делатности општине Ириг су:

1. Развој компетенција и инфраструктуре у области здравства, образовања, спорта и културе
2. Унапређење нивоа квалитета и доступности социјалних програма
3. Подстицање развоја цивилног сектора и сарадње са истим
4. Рационалнија и ефикаснија јавна управа у служби грађана

7.2.2. SWOT анализа друштвеног развоја

Табела 23. SWOT анализа друштвеног развоја

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none">- Спортска удружења интерно окупљена и организована у Спортском савезу општине Ириг- Предшколска и школска спортска друштва- Доследна примена Закона о спорту и других законских аката и стратегија- Добра сарадња са Спортским Савезом Србије- Спортски терени и базени у приватном власништву- Бројни спортски клубови и удружења- Близина природних ресурса- Близина великих градова као културних, образовних и спортских центара- Постојање историјских и сакралних споменика- Богато културно наслеђе- Богатство традиционалних манифестација (Пударски дани, Бостанијада, Гушчијада, Видовдански сабор...)- Објекти културе: Читаоница, Михизова кућа, Рибарски трг, Винска улица, Старо	<ul style="list-style-type: none">- Недовољан број спортских објеката- Лоше стање спортских објеката и њихово константно пропадање- Све мање интересовање за бављење спортом и рекреацијом- Мали број часова физичког и спорта уопште у школским наставним програмима- Недовољна улагања у спорт и рекреацију- Непостојање спортске хале- Недовољна улагања у предшколски, дечији и школски спорт- Непостојање јавних часова спорта и рекреација за све грађане, а посебно за жене и особе са посебним потребама- Недовољна промоција мање заступљених спортова- Недовољна искоришћеност НПФГ за спорт и рекреацију- Проблем финансирања спортских клубова- Објекти културе углавном у лошем стању (осим манастира)- Богата историја неискоришћена као

градско језгро Ирига, кућа Милице Стојадиновић Српкиње, рудничка насеља у Врднику, зграда Касина

- Осам фрушкогорских манастира на подручју општине Ириг
- Богато историјско наслеђе: славне личности (Доситеј, Еустахија Арсић, Мајка Ангелина, Милица Стојадиновић, Михиз, Кнез Лазар)
- Споменици (Куга 1795-1796.), Врдничка кула,
- Културно уметничко друштво
- Фестивал аматерских позоришта ФЕДАС
- Сарадња са сродним институцијама из окружења (Нови Сад – Европска престоница културе 2021.)
- Средња стручна школа у Иригу
- Одељење музичке школе из Руме
- Постојање адекватних наставних кадрова
- Постојање образовних институција на свим нивоима
- Укљученост деце из друштвено осетљивих група у процес образовања
- Финансирање боравка за децу предшколског узраста из друштвено осетљивих група
- Мере популационе политике на локалу
- Бесплатан превоз деце у школу – основношколског узраста и 1. год средње школе
- Могућност запошљавања након завршене средње школе у привредним субјектима на подручју ЈЛС-а
- Веома добра међуинституционална сарадња на пољу заштите жртава насиља у породици која је формализована документом: „Споразум о сарадњи...“
- Усвојен „Локални Акциони план за унапређење образовног статуса Рома у

туристички потенцијал

- Недовољна повезаност и сарадња организација и установа на подручју општине Ириг (култура, туризам, религија)
- Недовољна медијска експонираност потенцијала
- Непостојање старих заната
- Смањење броја деце-ученика
- Лоше стање објеката образовања и опреме и наставна средства
- Појава технолошких вишкова
- Недостатак просторних капацитета у основној и средњој школи у Иригу
- Разуђеност насељених места и лоша саобраћајна инфраструктура за превоз деце
- Пораст деликвенције и социјално неприхватљивог понашања
- Велики број социјално (материјално) угроженог становништва (НСП 9,4 %),
- Велики удео старих у укупном становништву 1/3 (од укупног броја 10.866 има 2.958 становника старијих од 60 година живота)
- Висока стопа незапослености (51% радно способног становништва је незапослено)
- Процентуално велики број корисника услуга Центра за социјални рад (11,2%)
- Недовољна финансијска средства у буџету локалне самоуправе за финансирање допунских права грађана, дневних услуга и основних функција Центра за социјални рад
- Не постојање регистрованих и лиценцираних пружалаца дневних услуга (помоћ у кући за стара лица, децу са сметњама у развоју, дневни боравци за децу и старе и сл.) те се услуге не пружају у континуитету већ као пројектне активности
- Неприступачности институција социјале

Општини Ириг, 2014. -2019. године

- Постојање Центра за социјални рад
- Постојање стручног кадра за послове у области социјалних активности
- Постојање правне регулативе: „Одлука о социјалној заштити општине Ириг“ („Сл. Лист општина Срема, бр.9/2012“) којом су регулисана допунска права из области социјалне заштите, а финансира их локална самоуправа
- Остваривање права из области здравствене и социјалне заштите
- Постојање НВО (Врдничак, Црвени крст)
- Четири завичајна друштва
- Постојање Стратегије социјалне заштите општине Ириг за период од 2008- 2018“

услед лоше саобраћајне повезаности

- Непостојање службе за пружање дневних услуга социјалне заштите, помоћ у кући за старе, за децу са посебним потербама
- Не постоји бесплатан превоз за децу 2,3,4 године средње школе
- Непостојање (нефинансирање од стране локалне самоуправе) стручног усавешавања наставног кадра, стручних сарадника
- Непостојање акционих планова за децу и младе
- Непостојање ефикасног система стипендирања средњошколаца и студената
- Особе са инвалидитетом немају подршку за самостални живот, осим материјалне
- Не поштује се и не зна се ко су одговорна лица за спровођење „ЛАП- а за унапређење образовног статуса Рома“
- Не постоје на територији Општине Ириг установе социјалне заштите: геронтолошки центри , прихватилишта...

ШАНСЕ

- Дobar законски оквир за унапређење друштвених делатности
- Могућност коришћења републичких и покрајинских фондова, као и иностраних извора финансирања
- Националне и покрајинске стратегије и акциони планови у области образовања, спорта, културе, социјале

ПРЕТЊЕ

- Миграција становништва у веће градове
- Непоштовање постојеће законске регулативе
- Дневно-политички интереси
- Негативна стопа природног прираштаја
- Поремећен систем вредности
- Пад животног стандарда становништва и повећана стопа сиромаштва услед промена у друштву изазваних финансијском кризом
- Неусклађеност школских програма са потребама тржишта рада
- Недостатак трансферних средстава од ресорних министарстава институција образовања и социјалне заштите

7.2.3. Развојни циљеви друштвеног развоја

Дефинисани оперативни циљеви друштвеног развоја су:

ОЦ 2.1. Континуирано унапређивање квалитета јавних услуга, које ће до 2018. бити доступне у свим деловима општине

ОЦ 2.2. Смањење социјалне искључености најутроженијих група становништва и израда социјалне карте до краја 2016.

ОЦ 2.3. Константно унапређење услова рада у здравственим и школским установама

ОЦ 2.4. До краја 2018. унапредити квалитет живота грађана повећањем броја спортско-културних објеката и догађаја за 20%

7.2.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Табела 24. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Стратешки документ вишег реда	Релевантне стратешке одреднице	Везе са оперативним циљевима
Европа 2020	Приоритетне области: 1. Паметан раст (развој економије засноване на знању и иновацијама) 2. Одрживи раст (истовремено подстиче конкурентност и производњу која се ефикасније односи према ресурсима) 3. Инклузивни раст (боља партиципација на тржишту рада, борба против сиромаштва и социјална кохезија)	ОЦ 2.1. ОЦ 2.2. ОЦ 2.3. ОЦ 2.4.
Програм развоја АП Војводине 2014. – 2020.	Стратешки приоритети: 1. Развој људских ресурса 2. Развој инфраструктуре и услова за пристојан живот и рад 3. Одрживи привредни раст 4. Развој институционалне инфраструктуре	ОЦ 2.1. ОЦ 2.2. ОЦ 2.3. ОЦ 2.4.

7.2.5. Програми, пројекти и мере друштвеног развоја

Табела 25. Програми, пројекти и мере друштвеног развоја

Програм	Р.Б.	Пројекат/Мера	Веза са оперативним циљевима	Динамика имплементације				Носилац имплементације	Вредност пројекта
				Оријентациони период реализације					
				2015	2016	2017	2018		
2.1. Унапређење здравствене инфраструктуре	2.1.1.	Реконструкција Дома здравља Ириг	ОЦ 2.3.		*			Дом здравља Ириг	20.000.000,00
	2.1.2.	Оснивање саветовалиштва у оквиру ДЗ Ириг	ОЦ 2.3.		*			Дом здравља Ириг	500.000,00
	2.1.3.	Ефикасније управљање медицинским отпадом у објектима ДЗ Ириг	ОЦ 2.3.		*	*		Дом здравља Ириг	2.000.000,00
	2.1.4.	Едукативни програми у здравству	ОЦ 2.3.	*	*	*	*	Дом здравља Ириг	1.000.000,00
	2.1.5.	Реконструкција амбуланти ДЗ Ириг	ОЦ 2.3.		*	*		Дом здравља Ириг	10.000.000,00
	2.1.6.	Набавка рачунарске опреме	ОЦ 2.3.	*	*			Дом здравља Ириг	1.000.000,00
	2.1.7.	Повећање енергетске ефикасности у објектима ДЗ Ириг	ОЦ 2.3.		*	*		Дом здравља Ириг	3.000.000,00
	2.1.8.	Уградња филтера за пречишћавање у лабораторији ДЗ Ириг	ОЦ 2.3.				*	Дом здравља Ириг	2.000.000,00
	2.1.9.	Програм превенције у циљу смањења смртности – кампање	ОЦ 2.3.		*	*	*	Дом здравља Ириг	500.000,00

	2.1.10.	Организација поливалентне патронаже	ОЦ 2.3.			*		Дом здравља Ириг	2.000.000,00
	2.1.11.	Организовани системски прегледи становништва свих узраста	ОЦ 2.3.	*	*	*	*	Дом здравља Ириг	1.000.000,00
2.2. Помоћ угроженим категоријама становника	2.2.1.	Отварање службе за пружање локалних услуга као нове организационе јединице при Центру за социјални рад	ОЦ 2.2.	*				Општина Ириг и Центар за социјални рад	1.000.000,00
	2.2.2.	Израда локалне стратегије за смањење сиромаштва	ОЦ 2.2.		*			Општина Ириг	1.000.000,00
	2.2.3.	Породично саветовалиште	ОЦ 2.2.					Центар за социјални рад	500.000,00
	2.2.4.	Помоћ и нега у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице	ОЦ 2.2.	*	*	*	*	Центар за социјални рад	1.500.000,00
	2.2.5.	Побољшање техничке и просторне опремљености центра за социјални рад ради пружања квалитетније услуге корисницима	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	1.000.000,00
	2.2.6.	Оснивање клубова за децу и омладину	ОЦ 2.2.	*	*			Центар за социјални рад	1.000.000,00
	2.2.7.	Оснивање клубова и дневних центара за старије грађане	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	1.000.000,00
	2.2.8.	Оснивање саветовалишта за брак и породицу	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	500.000,00
	2.2.9.	Оснивање саветовалишта за здравствену заштиту деце и омладине (деца са проблемима у понашању)	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	500.000,00

	2.2.10.	Хуманизација свих нехигијенских ромских насеља на територији општине	ОЦ 2.2.	*	*			Центар за социјални рад	3.000.000,00
	2.2.11.	Побољшање социјалне, здравствене и образовне структуре ромске популације	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	500.000,00
	2.2.12.	Отварање дневног боравка за децу са инвалидитетом	ОЦ 2.2.		*			Центар за социјални рад	1.000.000,00
	2.2.13.	Оснивање СОС службе и упознавање јавности са радом службе	ОЦ 2.2.		*			Центар за социјални рад	200.000,00
	2.2.14.	Оснивање саветовалишта за жртве насиља	ОЦ 2.2.	*				Центар за социјални рад	500.000,00
2.3. Подршка развоју образовања	2.3.1.	Реконструкција дворишта ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг	ОЦ 2.3.	*				ОШ „Доситеј Обрадовић“	1.500.000,00
	2.3.2.	Санација фасаде и олука ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг	ОЦ 2.3.	*				ОШ „Доситеј Обрадовић“	5.500.000,00
	2.3.3.	Санација крова ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг	ОЦ 2.3.	*				ОШ „Доситеј Обрадовић“	1.000.000,00
	2.3.4.	Набавка школског намештаја за ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг	ОЦ 2.3.	*				ОШ „Доситеј Обрадовић“	4.000.000,00
	2.3.5.	Санација подних облога ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг	ОЦ 2.3.	*				ОШ „Доситеј Обрадовић“	3.000.000,00
	2.3.6.	Увођење централног грејања у подручним школама (Шатринци, Крушедол, Нерадин)	ОЦ 2.3.	*	*			ОШ „Доситеј Обрадовић“	5.000.000,00
	2.3.7.	Изградња школског дворишта и реновирање физкултурне сале средње	ОЦ 2.3.		*	*		СШ "Борислав Михајловић Михиз"	10.000.000,00

		стручне школе „Борислав Михајловић Михиз“							
	2.3.8.	Отварање Дома ученика	ОЦ 2.3.		*			СШ "Борислав Михајловић Михиз"	5.000.000,00
	2.3.9.	Проширење понуде средње стручне школе (увођење профила: енолог, економски техничар, трговински техничар)	ОЦ 2.3.			*		СШ "Борислав Михајловић Михиз"	2.000.000,00
	2.3.10.	Програм "Школа по мери детета" – инклузивни модел	ОЦ 2.3.		*			ОШ „Доситеј Обрадовић“	500.000,00
	2.3.11.	Реконструкција објекта ДУ у Врднику за потребе рекреативног боравка	ОЦ 2.3.		*	*		ДУ "Дечија радост"	5.000.000,00
	2.3.12.	Чаролијом до осмеха	ОЦ 2.3.	*				ДУ "Дечија радост"	5.000.000,00
2.4. Унапређење инфраструктуре у области културе и спорта	2.4.1.	Реконструкција крова и фасаде дома културе у Иригу	ОЦ 2.4.		*			Општина Ириг	12.000.000,00
	2.4.2.	Адаптација и реконструкција родне куће Борислава Михајловића Михиза	ОЦ 2.4.		*	*	*	Српска читаоница у Иригу	14.500.000,00
	2.4.3.	Опремање читаонице рачунарима и намештајем	ОЦ 2.4.	*				Српска читаоница у Иригу	250.000,00
	2.4.4.	Адаптација таванског простора изнад читаонице за потребе смештаја архиве, завичајне збирке и поклон збирке и опремање	ОЦ 2.4.		*	*		Српска читаоница у Иригу и МЗ Ириг	10.000.000,00
	2.4.5.	Рестаурација објеката под заштитом Завода за заштиту споменика културе	ОЦ 2.4.		*	*	*	Општина Ириг	50.000.000,00
	2.4.6.	Изградња дома културе у Врднику	ОЦ 2.4.			*	*	Општина Ириг	30.000.000,00

2.4.7.	Попис удружења, повезивање и израда плана њихових активности	ОЦ 2.4.					Општина Ириг	1.000.000,00
2.4.8.	Завршетак радова на комплетирању Спортске балон хале у Иригу са изградњом техничке зграде	ОЦ 2.4.		*	*		Општина Ириг	15.000.000,00
2.4.9.	Завршетак радова на реконструкцији и опремању фудбалског игралишта у Крушедол Селу	ОЦ 2.4.			*		Општина Ириг	2.000.000,00
2.4.10.	Адаптација сале Основне школе „Милица Стојадиновић – Српкиња“ у Врднику	ОЦ 2.3. и ОЦ 2.4.	*				ОШ "Милица Стојадиновић – Српкиња" у Врднику	11.000.000,00
2.4.11.	Реконструкција рукометног игралишта у Спортском центру „Рудар“ у Врднику	ОЦ 2.4.			*		Спортски савез општине Ириг	2.000.000,00
2.4.12.	Изградња и опремање терена за „мале спортове“ у насељеном месту Крушедол Прњавор	ОЦ 2.4.				*	Општина Ириг	2.000.000,00
2.4.13.	Дупла оградња и изградња трибинског гледалишта (цца 100 седећих места) у оквиру фудбалских игралишта у насељеним местима Шатринци, Крушедол Село, Нерадин, Ривица и Јазак	ОЦ 2.4.		*	*		Општина Ириг Спортски савез општине Ириг	2.500.000,00
2.4.14.	Опремање образовних установа на подручју општине неопходном гимнастичком и другом спортском опремом и реквизитима	ОЦ 2.3. и ОЦ 2.4.	*				Општина Ириг ОШ „Доситеј Обрадовић“ ОШ "Милица Стојадиновић – Српкиња" у Врднику	1.000.000,00

	2.4.15.	Унапређење излетишта Иришки Венац, Хопово и Змајевац и планинарских стаза здравља Фрушке Горе адекватном спортском инфраструктуром	ОЦ 2.4. и ОЦ 1.5.		*	*		Општина Ириг Национални парк Фрушка гора	10.000.000,00
	2.4.16.	Изградња спортско- рекреативног центра – базени и спортски терени у Иригу	ОЦ 2.4.			*	*	Општина Ириг	250.000.000,00

7.3. План развоја инфраструктуре и заштите животне средине

7.3.1. Секторско фокусирање

Фокуси развоја инфраструктуре и заштите животне средине општине Ириг су:

1. Модернизација и изградња саобраћајне инфраструктуре
2. Унапређење система за управљање комуналним отпадом и отпадним водама
3. Очување природних ресурса и простора као претпоставке за одрживи развој
4. Завршетак изградње и модернизације енергетске и комуналне инфраструктуре
5. Финализација израде свих просторно-планских докумената на подручју Општине
6. Развој програма енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије

7.3.2. SWOT анализа инфраструктуре и заштите животне средине

Табела 26. SWOT анализа инфраструктуре и заштите животне средине

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none">- Просторни план са елементима регулационог плана за општину Ириг- Пролазак пута Првог Б реда преко подручја општине Ириг- Постојање државног пута Другог реда 313- Погодан географски положај- Регионални водовод "Источни Срем" - Ириг, Врдник и Ривица- Остала насељена места се водом снабдевају из независних изворишта- Близина аутопута Е- 75- Близина аеродрома Никола Тесла- Преко територије општине Ириг прелазе 110kV електро вод- Доводни гасовод до насеља Ириг- Оптички кабл- Незагађена животна средина- Припадност НПФГ- Непостојање великих загађивача	<ul style="list-style-type: none">- Непостојање пуног профила пута Р130- Непостојање адекватних кадрова у области просторног планирања и урбанизма- Недостатак планова нижег реда-регулациони планови- Недовољно развијена комунална инфраструктура (недовршена)- Недовољно развијена примарна мрежа гасовода- Недостатак каналске мреже за одвођење воде са путева- Непостојање мониторинга чинилаца животне средине (вода, ваздух и земљиште)- Недовољно развијена свест људи у вези третмана отпада- Непостојање путне мреже у грађевинској зони ван насељеног места- Превелика и неправилна употреба хемијских средстава у пољопривреди- Загађење и бука од стране саобраћаја

<ul style="list-style-type: none"> - Постојање споменика природе - Урађен просторни план општине Ирига и Врдника - Изворишта питке и термалне воде - Постојање одлуке о заштити од амброзије - Постојање одлуке о заштити од буке - Изграђена туристичка пруга у Врднику 	<ul style="list-style-type: none"> - Зона забране градње око војних комплекса - Недостатак воде за наводњавање из каналске мреже - Неадекватан третман отпадних вода - Непостојање третмана анималног отпада у кланичној индустрији - Неадекватан третман комуналног отпада (трансфер станице) - Преоптерећеност магистралног пута кроз Ириг - Непостојање категоризације путева - Непостојање пешачких и бициклических стаза - Непостојање аутобуских линија - Неадекватно одржавање атарских путева - Непостојање аутобуских и такси стајалишта - Неадекватни прикључци атарских путева на асфалтне путеве (скидање блата са точкава) - Незавршена изградња фекалне канализације - Изливање фекалних вода у потоке - Дивље депоније - Непостојање азила (велики број паса лугалица, пре свега у бањском месту Врдник) - Непостојање НВО сектора у области ЗЖС - Неискоришћен потенцијал за коришћење енергије ветра - Неусклађеност фактичког стања са стањем у катастру - Недовољно развијена гасоводна мрежа - Недовољно развијена електро мрежа у зонама кућа за одмор
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Просторни план подручја посебне намене Фрушка гора до 2022. године - ПППН коридора државног пута првог Б реда Нови Сад - Шабац - Изградња манастирске мреже - Изградња Обилазнице на путу М-21 око 	<ul style="list-style-type: none"> Недостатак финансијских средстава Политичке прилике Постојање зоне забране градње поред војних објеката Одливање становништва у градове због споре изграђености инфраструктуре

<p>Ирига</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградња тунела кроз Фрушку гору - Изградња паралелног магистралног ценовода - Постојање просторних планова вишег реда (Покрајна, Република) - Постојање Стратешких докумената у области заштите животне средине на нивоу АПВ и Републике Србије - Доступност домаћим и страним изворима финасирања 	<p>Честа промена руководеће структуре у јавним предузећима</p> <p>Неконтролисана употреба хемијских средстава у пољопривреди</p> <p>Непостојање регионалне депоније</p>
--	---

7.3.3. Развојни циљеви инфраструктуре и заштите животне средине

Дефинисани оперативни циљеви развоја инфраструктуре и заштите животне средине су:

ОЦ 3.1. Заокружити систем прикупљања и третмана комуналног отпада до краја 2018.

ОЦ 3.2. Континуирана изградња и обнова комуналне и саобраћајне инфраструктуре

ОЦ 3.3. Комплетирање свих просторно-планских докумената предвиђених законом до краја 2016.

ОЦ 3.4. Завршени сви пројекти водоснабдевања до краја 2018., а канализација и третман отпадних вода на територији општине до краја 2020.

ОЦ 3.5. Повећати степен енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије за 40% до краја 2020.

7.3.4. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Табела 27. Интеграција са стратешким документима вишег реда

Стратешки документ вишег реда	Релевантне стратешке одреднице	Везе са оперативним циљевима
Европа 2020	<p>Приоритетне области:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паметан раст (развој економије засноване на знању и иновацијама) 2. Одрживи раст (истовремено подстиче конкурентност и производњу која се ефикасније односи према ресурсима) 3. Инклузивни раст (боља партиципација на тржишту рада, борба против сиромаштва и социјална кохезија) 	<p>ОЦ 3.1.</p> <p>ОЦ 3.2.</p> <p>ОЦ 3.3.</p> <p>ОЦ 3.4.</p> <p>ОЦ 3.5.</p>

<p>Програм развоја АП Војводине 2014. – 2020.</p>	<p>Стратешки приоритети: 1. Развој људских ресурса 2. Развој инфраструктуре и услова за пристојан живот и рад 3. Одрживи привредни раст 4. Развој институционалне инфраструктуре</p>	<p>ОЦ 3.1. ОЦ 3.2. ОЦ 3.3. ОЦ 3.4. ОЦ 3.5.</p>
---	--	--

7.3.5. Програми, пројекти и мере развоја инфраструктуре и заштите животне средине

Табела 28. Програми, пројекти и мере развоја инфраструктуре и заштите животне средине

Програм	Р.Б.	Пројекат/Мера	Веза са оперативним циљевима	Динамика имплементације				Носилац имплементације	Вредност пројекта
				Оријентациони период реализације					
				2015	2016	2017	2018		
3.1. Развој саобраћајне инфраструктуре	3.1.1.	Изградња локланог пута Шатринци- Мали Радинци	ОЦ 3.2.		*	*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	180.000.000,00
	3.1.2.	Изградња фрушкорског коридора и тунела кроз Фрушку гору са обазницом око насеља Ириг	ОЦ 3.2.	*	*	*	*	ЈП Путеви Србије	2.000.000.000,00
	3.1.3.	Реконструкција државног пута II реда бр.313 Змајевац-Ириг- Марадик	ОЦ 3.2.	*	*	*	*	ЈП Путеви Србије	100.000.000,00
	3.1.4.	Изградња локалног пута Мала Ремета- Гребенски пут на Фрушкој гори	ОЦ 3.2.		*	*		Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	50.000.000,00
	3.1.5.	Изградња бицикличичко- пешачке стазе Ириг- Ново Хопово	ОЦ 3.2.	*	*	*		Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	15.000.000,00
	3.1.6.	Реконструкција Гребенског пута на Фрушкој гори	ОЦ 3.2.		*	*	*	Општина Ириг, Град Нови Сад, Општине Инђија, Сремски Карловци, Беочин и	100.000.000,00

								Сремска Митровица	
3.1.7.	Реконструкција локалног пута Врдник-Јазак	ОЦ 3.2.		*				Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	10.000.000,00
3.1.8.	Реконструкција Локалног пута Јазак- Мала Ремета	ОЦ 3.2.		*	*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	30.000.000,00
3.1.9.	Санација и реконструкција улица у насељу Врдник (III фаза)	ОЦ 3.2.		*				Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	100.000.000,00
3.1.10.	Реконструкција улица у насељу Јазак (II фаза)	ОЦ 3.2.			*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	85.000.000,00
3.1.11.	Санација улица у насељу Крушедол Село	ОЦ 3.2.		*	*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	70.000.000,00
3.1.12.	Санација улица у насељу Крушедол Прњавор	ОЦ 3.2.		*				Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	25.000.000,00
3.1.13.	Санација улица у насељу Ривица	ОЦ 3.2.			*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	25.000.000,00
3.1.14.	Санација улица у насељу Шатринци	ОЦ 3.2.			*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	30.000.000,00
3.1.15.	Завршетак санације локалног пута од државног пута II реда бр.313 до	ОЦ 3.2.			*	*		Општина Ириг- Фонд за грађевинско	56.000.000,00

		Шатринаца- Добродола						земљиште	
	3.1.16.	Ревитализација пруге Рума- Врдник	ОЦ 3.2.			*	*	ЈП "Железнице Србије"	20.000.000,00
	3.1.17.	Уређење атарских путева и изградња отресишта	ОЦ 3.2.	*	*	*	*	Општина Ириг- Фонд за пољопривреду	50.000.000,00
	3.1.18.	Уређење путних појасева (ветробрански појасеви и повећање зелених површина)	ОЦ 3.2.	*	*	*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	3.000.000,00
3.2. Управљање отпадом и отпадним водама	3.2.1.	Санација и рекултивација градских депонија (Ириг, Врдник)	ОЦ 3.1.		*	*		Општина Ириг- Општински Фонд за заштиту животне средине	25.000.000,00
	3.2.2.	Санација дивљих депонија у насељу Нерадин, Крушедол Село, Ривица, Јазак и Шаринци	ОЦ 3.1.	*	*	*		Општина Ириг- Општински Фонд за заштиту животне средине	10.000.000,00
	3.2.3.	Повећање нивоа услуга сакупљања комуналног отпада	ОЦ 3.1.	*	*	*	*	ЈП "Комуналац" Ириг	20.000.000,00
	3.2.4.	Кампања и едукација у циљу подизања свести становништва о заштити животне средине	ОЦ 3.1.		*	*		Општина Ириг- Општински Фонд за заштиту животне средине	1.000.000,00
	3.2.5.	Завршетак изградње канализационе мреже са колектором у насељу Ириг	ОЦ 3.4.		*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	60.000.000,00

3.2.6.	Изградња пречистача отпадних вода за насеље Ириг	ОЦ 3.4.		*	*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	170.000.000,00
3.2.7.	Завршетак изградње канализационе мреже у насељу Врдник	ОЦ 3.4.	*	*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	30.000.000,00
3.2.8.	Изградња пречистача отпадних вода за насеље Врдник	ОЦ 3.4.		*	*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	150.000.000,00
3.2.9.	Изградња канализационе мреже са пречистачем отпадних вода у насељу Јазак	ОЦ 3.4.		*	*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	230.000.000,00
3.2.10.	Изградња канализационе мреже са пречистачем отпадних вода у насељу Шатринци	ОЦ 3.4.			*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	40.000.000,00
3.2.11.	Изградња канализационе мреже са пречистачем отпадних вода у насељу Нерадин	ОЦ 3.4.			*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	120.000.000,00
3.2.12.	Изградња канализационе мреже са пречистачем отпадних вода у насељима Гргетег, Мала Ремета, Добродол, Крушедол Прњавор и Велика Ремета	ОЦ 3.4.			*	*	Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	100.000.000,00
3.2.13.	Изградња канализационе мреже у индустријској зони у Иригу	ОЦ 3.4.		*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	15.000.000,00

3.3. Водоснабдевање и гасификација	3.3.1.	Завршетак водоснабдевања насеља Јазак	ОЦ 3.4.	*				Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	6.000.000,00
		Изградња новог бунара за водоснабдевање насеља Нерадин	ОЦ 3.4.	*	*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	5.000.000,00
		Завршетак радова на водоснабдевању насеља Мала Ремета	ОЦ 3.4.	*	*			Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	7.000.000,00
	3.3.2.	Реконструкција брана „Међеш“ и „Добродол“	ОЦ 3.4.				*	Општина Ириг и ЈВП „Воде Војводине“	5.000.000,00
	3.3.4.	Изградња паралелног цевовода од фабрике вода на “Фишиеровом салашу” до изворишта “Борковац”	ОЦ 3.4.				*	ЈП "Водовод" Рума	30.000.000,00
	3.3.5.	Реконструкција подстанца на територији општине Ириг	ОЦ 3.4.	*	*	*	*	ЈП "Водовод" Рума	10.000.000,00
	3.3.6.	Реконструкција дела пумпне станице “Тројка“	ОЦ 3.4.		*			ЈП "Водовод" Рума	3.000.000,00
	3.3.7.	Изградња нове пумпне станице изнад манастира Ново Хопово	ОЦ 3.4.				*	ЈП "Водовод" Рума	5.000.000,00
	3.3.8.	Изградња водовода са сопственим извориштем за снабдевање насеља Велика Ремета	ОЦ 3.4.		*	*		Општина Ириг- Фонд за грађевинско земљиште	10.000.000,00
3.3.9.	Гасификација насеља Ривица, Јазак, Мала Ремета, Врдник	ОЦ 3.2.		*	*		ЈП "Гас Рума"	50.000.000,00	

	3.3.10.	Гасификација насеља Шатринци, Добродол, Нерадин, Крушедол, Велика Ремета, Прњавор	ОЦ 3.2.				*	ЈП "Гас Рума"	100.000.000,00
	3.3.11.	Изградња прикључног гасовода и МРС за објекте на Иришком Венцу	ОЦ 3.2.				*	ЈП "Гас Рума"	10.000.000,00
	3.3.12.	Изградња дистрибутивног гасовода у викенд зони у Иригу	ОЦ 3.2.				*	Општина Ириг и ЈП "Гас Рума"	20.000.000,00
3.4.Остале комуналне услуге	3.4.2.	Уређење католичког гробља у Иригу	ОЦ 3.2.				*	Месна заједница и РКТ Жупни уред Ириг	1.000.000,00
	3.4.1.	Уређење сеоског гробља и изградња капеле МЗ Нерадин	ОЦ 3.2.				*	Општина Ириг и Месна заједница Нерадин	3.800.000,00
	3.4.3.	Програм успостављања одрживог система за бригу о незбринутим животињама	ОЦ 3.2.				*	Општина Ириг и ЈП "Комуналац" Ириг	500.000,00
	3.4.4.	Изградња азила за напуштене животиње	ОЦ 3.2.				*	Општина Ириг и ЈП "Комуналац" Ириг	10.000.000,00

8. План развоја организационих капацитета и људских потенцијала

Реализација Стратегије развоја представља велики изазов за сваку јединицу локалне самоуправе. Степен и квалитет реализације Стратегије, као збир свих појединачно реализованих пројеката и мера јасно ће показати колико је јединица локалне самоуправе близу или далеко од остварења дефинисаних стратешких циљева и визије развоја општине. За успешну реализацију Стратегије развоја потребно је прилагодити постојеће или успоставити нове организационе структуре и обезбедити одговарајуће људске капацитете а и јасно дефинисати кључни оперативни механизам за управљање развојем. Задатак тог механизма је свакодневно старање о реализацији стратегије као целине и сваког пројекта појединачно, координација свих активности и актера од промоције, припреме и покретања пројеката, извођења, праћења, извештавања, до иницирања ажурирања Стратегије.

Стратегија развоја општине обједињује све секторе који су у надлежности локалних власти, као и све актере и заинтересираних стране на координисан начин. Укључивањем свих питања којима се бави једна општина у једну свеобухватну Стратегију отварају се могућности за креирање синергије, додатних вредности и иновативности кроз међусекторску сарадњу. Зато је важно навести да је, поред делотворне изградње и функционисања структура за планирање развоја као и структура које ће пратити спровођење стратешких докумената, веома значајно јачање свеукупне координације унутар општинске администрације у процесу имплементације Стратегије. Поред тога, неопходно је осигурати да спровођење Стратегије буде подржано од стране социоекономских партнера у општини. Свако од њих треба да има значајне улоге у имплементацији, обезбеђивању финансијских средстава али и у праћењу и вредновању остварених резултата.

Кључни актери у имплементацији Стратегије развоја су:

- Општинско веће,
- Председник Општине,
- Асоцијација за развој општине Ириг
- Канцеларија за локлани економски развој,
- Општинска служба за општу управу, привредне и друштвене делатности,
- Општинска служба за просторно уређење, имовинско-правне послове,
- Општинска служба за стручне и заједничке послове,
- Општинска служба за финансије,
- Општинска служба за комуналне делатности, воде и заштиту животне средине и инспекцијске послове,

- Општинска служба за стручне послове Општинског већа
- Општинске институције и организације (комунална подuzeћа, институције за културу, школе, Центар за социјални рад, здравствене установе, задруге и пословна удружења),
- Специјализоване образовне, истраживачке и консултантске организације,
- Локалне невладине и спортске организације и удружења,
- Ресорна министарства и агенције.
-

Тренутно у општини Ириг не постоји организациони и системски структуриран приступ за имплементацију Стратегије развоја, нити постоје особе задужене за координацију и организацију имплементације развојне Стратегије. С тим у вези, нужно је успоставити и оснажити делотворне општинске структуре за имплементацију Стратегије, прилагођене потребама општине Ириг и прецизирати дужности и одговорности.

У погледу прикупљања, обраде и ажурирања података за планирање и праћење развоја, општинска управа не поседује свеобухватну базу података, већ је само део података у електронској форми, што у наредном периоду представља један од приоритета. Када је у питању припрема и имплементација пројеката, не постоје дефинисане одговорности у овој области. Неопходно је прецизирати дужности и одговорности и оснажити капацитете за припрему и делотворну имплементацију пројеката домаћих и међународних донатора са нагласком на ЕУ фондове.

8.1. Праћење, оцењивање и ажурирање стратегије развоја

У овом поглављу наведену су начини праћења, контроле и ажурирања израђене Ревизије Стратегије одрживог развоја општине Ириг. Нужност свега претходно наведеног условљена је динамиком и брзином економских промена како на регионалном тако и на националном плану. Ревидирањем Стратегије одрживог развоја постиже се флексибилност у променљивим привредним кретањима.

Последњи корак у изради Ревизије Стратегије одрживог развоја је:

- **реализација**
- **праћење** и
- **ажурирање** дефинисане Стратегије.

Тест квалитета дефинисане Стратегије је управо њена реализација.

Постоје три нивоа праћења Стратегије одрживог развоја:

Први нови праћења је праћење реализације Стратегије и ажурирање сажетка спровођења активности.

Тим људи који је задужен за праћење Стратегије одрживог развоја помно прати развој ситуације везано за реализацију исто, тј. прати у којој се мери подударају планови из Стратегије са стварном ситуацијом на терену. Такво праћење подразумева степен усклађености активности предузетих према Стратегији одрживог развоја, промене у процени трошкова или распореда, затим укључују разлоге тих промена, као и њихов очекивани утицај на реализацију програма. Уколико дође до било какве од споменутих промена, као и промена у расподели одговорности за реализацији програма, такве промене се евидентирају. Када тим задужен за праћење уочи значајније разлике између планираног и стварног спровођења програма, његов задатак је да појасни како и зашто је дошло до тих разлика. Одговорни за спровођење јасно дефинисаних пројеката такође треба да представе тиму задуженом за праћење, на који начин очекују да се настави са спровођењем програма, као и да опишу све промене које би могле да побољшају спровођење стратегије.

Други ниво праћења односи се на праћење до које фазе је пројекат дошао, као и на тестирање саме логике пројекта. Поставља питање – Доводи ли пројекат до очекиваних резултата тј. остварења сврхе пројекта? Праћењем се оцењује успех очекиваних резултата јер управо ти исходи повезују пројекте са визијом стратегије развоја.

Праћење резултата спроведених мера/пројеката поставља питање – да ли је мера/пројекат постигао очекиване резултате описане у матрици пројекта? Помажу ли остварени резултати, ако су остварени, у остваривању сврхе пројекта? И коначно, да ли сврха пројекта доприноси постизању циља пројекта?

Ако се при праћењу резултата стратегије утврди да она не доводи до очекиваних резултата, јасно ће се помоћу резултата у матрици моћи закључити где је проблем настао? А затим се утврђује и због чега је проблем настао. Група задужена за праћење резултата пројеката мора пронаћи разлоге због којих пројекат није довео до жељених резултата како би знала да реагује на прави начин.

Једино када се проблем правилно дефинише може се пронаћи ефективно и ефикасно решење. Пројекти такође могу да имају и непредвиђене негативне резултате које је потребно истражити.

Трећи ниво праћења поставља питање – Да ли се околина променила тако да то утиче на избор критичних тела, пројеката и тела задужених за спровођење пројеката у Стратегији одрживог развоја?

Дакле, из наведеног је јасно и видљиво да су први и други ниво праћења усмерени на питање како се пројекат реализује, док трећа фаза праћења поставља и разматра питање треба ли уопште наставити са применом пројекта.

Овакво праћење налаже следећа питања:

- Да ли наставак интервенција решава кључне проблеме?
- Да ли је то питање још увек кључно за остваривање визије привредне будућности локалне заједнице?
- Да ли корист од програма и даље оправдава експлоатацију ресурса потребних за његово спровођење?
- Да ли је због реализације пројекта било неких непредвиђених, негативних последица?
- Да ли су релевантне организације и субјекти укључени у спровођење програма?

У случају да су се појавиле одређене промене у ситуацији на терену било у социјалном или економском погледу, односно било који догађаји који значајније мењају претходну ситуацију, вероватно ће бити потребне веће промене. Тим задужен за праћење ће затражити да се Стратегија односно њени делови на које се односе наведене промене освеже израдом нових препорука у решавању кључних питања. Ако се међутим околина тако значајно променила да се кључна питања морају редефинисати, можда је време да се понови целокупан поступак израде Стратегије одрживог развоја. Одговорност за праћење и ажурирање ревидиране Стратегије одрживог развоја може сносити локална самоуправа, део или читава радна група и/или неко друго тело као што је Агенција за развоја општине Ириг. У идеалном случају тим задужен за праћење укључиваће представнике локалне самоуправе,

удружења привредника, невладин сектор, остале који су битни за реализацију Стратегије и наравно челнике тела за локални економски развој.

9. Синтеза стратегије развоја

Табела 29. Синтеза стратегије развоја општине Ириг

ВИЗИЈА РАЗВОЈА		
Општина задовољних људи који живе у очуваној животној средини, савремене пољопривреде и предузетништва, развијених школских, културних, спортских и социјалних програма доследних човеку који живи у 21. веку.		
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		
<u>Стратешки циљ 1</u> Изграђени темељи подршке за развој пољопривреде, прерађивачке индустрије, малог и средњег предузетништва и туризма у функцији повећања конкурентности локалне економије, запошљавања и животног стандарда становништва	<u>Стратешки циљ 2</u> Унапређен квалитет кадрова и инфраструктуре у области здравства, образовања, културе и спорта уз развијене социјалне програме и партнерство са цивилним друштвом као и јачање опште друштвене одговорности свих актера укључених у развој ових делатности	<u>Стратешки циљ 3</u> Развијена комунална инфраструктура и планско управљање простором кроз обезбеђено одрживо коришћење природних ресурса и смањен негативан утицај на животну средину
СЕКТОРСКИ/ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		

Дефинисани су следећи секторски/оперативни циљеви економског развоја:	Дефинисани су следећи секторски/оперативни циљеви друштвеног развоја:	Дефинисани су следећи секторски/оперативни циљеви заштите животне средине и просторног планирања:
<p>Оперативни циљ 1.1. Повећати укупну запосленост за 10% на територији општине до краја 2018.</p> <p>Оперативни циљ 1.2. Повећање засађених површина под воћем за 300ha и виноградима за 100ha, повећање производње меда, шумских плодова и лековитог биља за 20% до краја 2018.</p> <p>Оперативни циљ 1.3. Повећање сточног и рибљег фонда и пластеничке повртарске производње за 10% до краја 2018.</p> <p>Оперативни циљ 1.4. Привлачење минимум 3 великих инвеститора и најмање 25 новоотворених малих и средњих предузећа до краја 2018.</p> <p>Оперативни циљ 1.5. Повећање броја туриста за 30% и нових туристичких производа за 30% до краја 2018.</p>	<p>Оперативни циљ 2.1. Континуирано унапређивање квалитета јавних услуга, које ће до 2018. бити доступне у свим деловима општине.</p> <p>Оперативни циљ 2.2. Смањење социјалне искључености најугроженијих група становништа и израда социјалне карте до краја 2016</p> <p>Оперативни циљ 2.3. Константно унапређење услова рада у здравственим и школским установама</p> <p>Оперативни циљ 2.4. До краја 2018. унапредити квалитет живота грађана повећањем броја спортско-културних догађаја за 20%</p>	<p>Оперативни циљ 3.1. Заокружити систем прикупљања и третмана комуналног отпада до краја 2018.</p> <p>Оперативни циљ 3.2. Континуирана изградња и обнова комуналне и саобраћајне инфраструктуре</p> <p>Оперативни циљ 3.3. Комплетирање свих просторно-планских докумената предвиђених законом до краја 2016.</p> <p>Оперативни циљ 3.4. Завршени сви пројекти водоснабдевања до краја 2018., а канализација и третман отпадних вода на територији општине до краја 2020.</p> <p>Оперативни циљ 3.5. Повећати степен енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије за 40% до краја 2020.</p>

ПРОГРАМИ		
Дефинисано је 4 програма економског развоја:	Дефинисано је 4 програма друштвеног развоја:	Дефинисано је 4 програма заштите животне средине и просторног планирања:
1.1. Унапређење привредне инфраструктуре 1.2. Развој пољопривреде 1.3. Развој прерађивачке индустрије 1.4. Развој туризма	2.1. Унапређење здравствене инфраструктуре 2.2. Помоћ угроженим категоријама становника 2.3. Подршка развоју образовања 2.4. Унапређење инфраструктуре у области културе и спорта	3.1. Развој саобраћајне инфраструктуре 3.2. Управљање отпадом и отпадним водама 3.3. Гасификација и водоснабдевање 3.4. Остале комуналне услуге
ПРОЈЕКТИ И МЕРЕ		
Сектор економског развоја	Сектор друштвеног развоја	Сектор заштите животне средине и просторног планирања
1.1.1. Припрема документације за изградњу индустријских зона 1.1.2. Израда каталога слободних локација за потенцијалне инвеститоре 1.1.3. Израда пројектне документације за Центар за складиштење и дистрибуцију пољопривредних производа 1.1.4. Израда плана активности за јачање услужног сектора и предузетништва	2.1.1. Реконструкција Дома здравља Ириг 2.1.2. Оснивање саветовалиштва у оквиру ДЗ Ириг 2.1.3. Ефикасније управљање медицинским отпадом у објектима ДЗ Ириг 2.1.4. Едукативни програми у здравству 2.1.5. Реконструкција амбуланти ДЗ Ириг 2.1.6. Набавка рачунарске опреме	3.1.1. Уређење локалне путне инфраструктуре 1. Изградња пута Шатринци – Радинци, 2. Завршетак реконструкције пута Шатринци – Добродол, 3. Реконструкција пута Партизански пут, 4. Израда пројектне документације за пут Партизански пут – Мала Ремета 5. Реконструкција пута Јазак – Мала Ремета) 3.1.2. Обилазница око насеља Ириг 3.1.3. Изградња државног пута II реда – веза

<p>1.1.5.Изградња тржног центра за пласман пољопривредних производа са складиштем и УЛО хладњачом капацитета 2 хиљаде тона</p> <p>1.2.1.Израда Стратегије руралног развоја општине Ириг</p> <p>1.2.2.Оснивање и опремање пољочуварске службе</p> <p>1.2.3.Организација повртарске производње у заштићеним просторима</p> <p>1.2.4.План повећања сточног фонда и унапређења расног састава стоке</p> <p>1.2.5.Организован узгој рибе и рибље млађи</p> <p>1.2.6.Узгој печурака</p> <p>1.2.7.Ревитализација задругарства</p> <p>1.2.8.Реконструкција постојећих винограда и подизање нових засада винове лозе</p> <p>1.2.9.План континуиране контроле квалитета пољопривредног земљишта и употребе пестицида у пољопривреди</p> <p>1.2.10.Изградња система за наводњавање у општини Ириг</p> <p>1.2.11.Развој органске производње</p> <p>1.2.12.Успостављање Зимске школе за пољопривреднике</p>	<p>2.1.7.Повећање енергетске ефикасности у објектима ДЗ Ириг</p> <p>2.1.8.Уградња филтера за пречишћавање у лабораторији ДЗ Ириг</p> <p>2.1.9.Програм превенције у циљу смањења смртности – кампање</p> <p>2.1.10.Организација поливалентне патронаже</p> <p>2.1.11.Организовани системски прегледи становништва свих узраста</p> <p>2.2.1. Отварање службе за пружање локалних услуга као нове организационе јединице при Центру за социјални рад</p> <p>2.2.2. Израда локалне стратегије за смањење сиромаштва</p> <p>2.2.3.Породично саветовалиште</p> <p>2.2.4.Помоћ и нега у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице</p> <p>2.2.5.Побољшање техничке и просторне опремљености центра за социјални рад ради пружања квалитетније услуге корисницима</p> <p>2.2.6.Оснивање клубова за децу и омладину</p> <p>2.2.7.Оснивање клубова и дневних центара за старије грађане</p>	<p>пута са државним путем II реда Змајевац-Врдник-Ириг-Марадик-Бешка-Нови Сланкамен-Сурдук</p> <p>3.1.4.Уређење пољских путева и изградња отресишта</p> <p>3.1.5.Ревитализација пруге Рума Врдник</p> <p>3.1.6.Рехабилитација постојећег пута од Парагова до Ирига</p> <p>3.1.7.Реконструкција деонице – веза државни пут II реда – Јазак, рехабилитација пута Јазак-Врдник, Јазак-Мала Ремета</p> <p>3.1.8.Изградња бициклических и пешачких стаза у Врднику и Иригу</p> <p>3.1.9.Уређење путних појасева (ветробрански појасеви и повећање зелених површина)</p> <p>3.2.1.Санација и рекултивација градских депонија</p> <p>3.2.2.Изградња фекалне канализације и пречистача на територији целе општине</p> <p>3.2.3.Уградња новог пречистача воде у Врднику</p> <p>3.2.4.Изградња магистралних колектора у индустријским зонама за отпадне воде</p> <p>3.2.5.Повећање нивоа услуга сакупљања комуналног отпада</p>
--	--	---

<p>1.2.13.Оснивање кооперативе</p> <p>1.3.1.Едукација о Global GAP-у и HACCP стандарду</p> <p>1.3.2.Оснивање агробизнис центра и успостављање система подршке руралном развоју</p> <p>1.3.3.Развој прерађивачке индустрије воћа и поврћа</p> <p>1.3.4.Производња амбалаже од дрвета, картона и прућа</p> <p>1.3.5.Производња вина у малим породичним винаријама</p> <p>1.3.6.Програм развоја пчеларства</p> <p>1.3.7.Сакупљање, узгој и дорада шумских плодова и лековитог биља</p> <p>1.3.8.Подршка брендирању производа и заштити географског порекла производа</p> <p>1.4.1.Реконструкција постојећег винског подрума и изградња објекта за дегустацију и изложбу вина</p> <p>1.4.2.Туристичко-спортско-едукативни центар Ириг-Хопово (планинарски дом)</p> <p>1.4.3.Адаптација објекта „Рајковац“ у градски хотел</p> <p>1.4.4.Постављање туристичке сигнализације</p>	<p>2.2.8.Оснивање саветовалишта за брак и породицу</p> <p>2.2.9.Оснивање саветовалишта за здравствену заштиту деце и омладине (деца са проблемима у понашању)</p> <p>2.2.10.Хуманизација свих нехигијенских ромских насеља на територији општине</p> <p>2.2.11.Побољшање социјалне, здравствене и образовне структуре ромске популације</p> <p>2.2.12.Отварање дневног боравка за децу са инвалидитетом</p> <p>2.2.13.Оснивање СОС службе и упознавање јавности са радом службе</p> <p>2.2.14.Оснивање службе за пружање дневних услуга социјалне заштите и пружање услуга помоћ у кући</p> <p>2.2.15.Оснивање саветовалишта за жртве насиља</p> <p>2.3.1. Реконструкција дворишта ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг</p> <p>2.3.2. Санација фасаде и олука ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг</p> <p>2.3.3. Санација крова ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг</p>	<p>3.2.6.Кампања и едукација у циљу подизања свести становништва о заштити животне средине</p> <p>3.3.1.Изградња месног водовода у насељу Јазак</p> <p>3.3.2.Реконструкција брана „Међеш“ и „Добродол“</p> <p>3.3.3.Повезивање Мале Ремете на јазачки водовод</p> <p>3.3.4.Изградња паралелног цевовода од фабрике вода на “Фишеровом салашу” до изворишта “Борковац”</p> <p>3.3.5.Реконструкција подстананица на територији општине Ириг</p> <p>3.3.6.Реконструкција дела пумпне станице “Тројка”</p> <p>3.3.7.Изградња нове пумпне станице изнад манастира Ново Хопово</p> <p>3.3.8.Изградња водовода са сопственим извориштем за снабдевање насеља Велика Ремета</p> <p>3.3.9.Гасификација насеља Ривица, Јазак, Мала Ремета, Врдник</p> <p>3.3.10.Гасификација насеља Шатринци, Добродол, Нерадин, Крушедол, Велика Ремета, Прњавор</p>
--	---	---

<p>1.4.5.Развој сеоског туризма (едукација становништва и припрема програма)</p> <p>1.4.6.Оспособљавање службе туристичких водича</p> <p>1.4.7.Израда сувенира – домаћа радиност</p> <p>1.4.8.Промоција општине и стварање брэнда ???</p> <p>1.4.9.Израда плана развоја туризма: спортског, ловног, школског, верског, еко и етно ???</p> <p>1.4.10.Адаптација старе месне канцеларије у Нерадину у етно кућу</p> <p>1.4.11.Реконструкција "Савине чесме" у Нерадину</p> <p>1.4.12.Уређење простора око Врдничке куле</p> <p>1.4.13.Припрема документације за изградњу Аква парка</p> <p>1.4.14.Припрема документације за изградњу жичаре у Врднику</p> <p>1.4.15.Припрема документације за реконструкцију и очување старог језгра у улици Милице Стојадиновић у Врднику</p> <p>1.4.16.Припрема документације за реконструкцију и очување објеката са</p>	<p>2.3.4. Набавка школског намештаја за ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг</p> <p>2.3.5. Санација подних облога ОШ „Доситеј Обрадовић“ Ириг</p> <p>2.3.6. Увођење централног грејања у подручним школама (Шатринци, Крушедол, Нерадин)</p> <p>2.3.7. Изградња школског дворишта и реновирање физкултурне сале средње стручне школе „Борислав Михајловић Михиз“</p> <p>2.3.8. Отварање Дома ученика</p> <p>2.3.9. Проширење понуде средње стручне школе (увођење профила: енолог, економски техничар, трговински техничар)</p> <p>2.3.10. Програм "Школа по мери детета" – инклузивни модел</p> <p>2.3.11. Реконструкција објекта ДУ у Врднику за потребе рекреативног боравка</p> <p>2.3.12. Чаролијом до осмеха</p> <p>2.4.1. Реконструкција крова и фасаде дома културе</p> <p>2.4.2. Адаптација и реконструкција родне куће Борислава Михајловића Михиза</p> <p>2.4.3.Опремање читаонице рачунарима и</p>	<p>3.3.11.Изградња прикључног гасовода и МРС за објекте на Иришком Венцу</p> <p>3.3.12.Изградња дистрибутивног гасовода у викенд зони у Иригу</p> <p>3.4.1.Уређење сеоског гробља и изградња капеле МЗ Нерадин</p> <p>3.4.2.Уређење католичког гробља у Иригу</p> <p>3.4.3.Програм успостављања одрживог система за бригу о незбринутим животињама</p> <p>3.4.4.Изградња азила за напуштене животиње</p>
---	---	--

<p>посебним архитектонским вредностима у Иригу</p> <p>1.4.17.Формирање водичке службе не подручју општине Ириг</p>	<p>намештајем</p> <p>2.4.4.Адаптација таванског простора изнад читаонице за потребе смештаја архиве, завичајне збирке и поклон збирке и опремање</p> <p>2.4.5.Рестаурација објеката под заштитом Завода за заштиту споменика културе</p> <p>2.4.6.Изградња дома културе у Врднику</p> <p>2.4.7.Попис удружења, повезивање и израда плана њихових активности</p> <p>2.4.8.Завршетак радова на комплетирању Спортске балон хале у Иригу са изградњом техничке зграде</p> <p>2.4.9.Завршетак радова на реконструкцији и опремању фудбалског игралишта у Крушедол Селу</p> <p>2.4.10.Адаптација сале Основне школе „Милица Стојадиновић – Српкиња“ у Врднику</p> <p>2.4.11.Реконструкција рукометног игралишта у Спортском центру „Рудар“ у Врднику</p> <p>2.4.12.Изградња и опремање терена за „мале спортове“ у насељеном месту Крушедолски Прњавор</p> <p>2.4.13.Дупла оградња и изградња трибинског</p>	
--	---	--

	<p>гледалишта (цца 100 седећих места) у оквиру фудбалских игралишта у насељеним местима Шатринци, Крушедол Село, Нерадин, Ривица и Јазак</p> <p>2.4.14.Опремање образовних установа на подручју општине неопходном гимнастичком и другом спортском опремом и реквизитима</p> <p>2.4.14.Унапређење излетишта Иришки Венац, Хопово и Змајевац и планинарских стаза здравља Фрушке Горе адекватном спортском инфраструктуром</p>	
--	---	--

10. Прилози

Штампани обрасци пројектних предлога/развојних мера – за сваки појединачни пројекат/меру

Табела 30. Образац развојне мере

Назив развојне мере:		
Основни подаци		Подаци о инвеститору
1.	Припадност пројекту	16. Назив инвеститора
2.	Пројектни предлог	17. Одговорна особа
3.	Привредна категорија	Подаци о локацији
4.	Врста улагања	18. НСТЈ I
5.	Намена улагања	19. НСТЈ II
6.	Користи од улагања	20. НСТЈ III
7.	Ниво значаја	21. ЛАЈ I
8.	Статус	22. ЛАЈ II
9.	Циљне групе	Подаци о простору
10.	Процењена вредност	23. Површина земљишта у м ²
Умрежавање		24. Власништво над земљиштем
11.	Локални развојни пројекат	25. Површина објеката у м ²
12.	Међуопштински раз.прој.	26. Број објеката
13.	Окружни развојни прој.	27. Власништво над објектима
14.	Регионални развојни пројекат	Рокови и трајање
15.	Прекогранични развојни пројекат	28. Почетак
		29. Завршетак
		30. Трајање у месецима
Опис развојне мере		

Повезаност са циљевима и приоритетима у планским документима